cnvos
Center za informiranje,
sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

SPREMLJANJE LOKALNEGA RAZVOJA, KI GA VODI SKUPNOST
Vključevanje nevladnih organizacij v izvajanje lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost

Vmesno poročilo 1: Stališča in pogledi NVO o vključevanju v izvajanje programa Lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost

(prva faza spremljanja)

Monika Kostanjevec, CNVOS

Ljubljana, september 2017

POVZETEK

To vmesno poročilo kratko prikazuje dosedanje izkušnje in poglede NVO na sledeče vidike izvajanja programa Lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost (CLLD): sestavljanje lokalnih partnerstev, organizacijo lokalnih akcijskih skupin (LAS), promocijo CLLD, postopke odločanja pri sprejemanju strategij lokalnega razvoja ter izvajanje prvih javnih razpisov LAS za sofinanciranje projektov CLLD. V pridobivanje pogledov NVO o njihovem vključevanju v CLLD je bilo vključenih več kot 250 različnih nevladnih organizacij z območja 34 slovenskih LAS. Vmesno poročilo je zgolj povzetek in predstavitev zbranih stališč in pogledov NVO. Končno poročilo s kvalitativno analizo nekaterih dimenzij vključevanja nevladnih organizacij v izvajanje CLLD bo pripravljeno v drugi polovici leta 2018.

Dosedanje izkušnje NVO so različne. Nekatere aspekte CLLD ocenjujejo kot problematične, nekatere pa kot (vsaj večinoma) ustrezne. Med najbolj problematičnimi izpostavljajo administrativno zapletenost javnih razpisov oz. prijavljanja projektov (zbiranje treh ponudb ob prijavi za vsak strošek, nesorazmerna zapletenost prijave glede na vrednost projekta, težave z razumevanjem navodil ali nejasna navodila); finančno (ne)sposobnost mnogih NVO za prijavljanje projektov ter (ne)zmožnost, da bistveno vplivajo na odločitve v LAS. Čeprav v manjši meri, težavo vidijo tudi v pomanjkanju interesa in kapacitet NVO za aktivno sodelovanje v LAS; v neustrezni promociji CLLD in aktivnosti LAS, na primer zato, ker komunikacija ni dovolj jasna ali praktična, da bi NVO zares razumele prednosti sodelovanja v LAS oziroma svoje možnosti znotraj LAS; in v neustreznem ali manj ustreznem obveščanju v o javnih razpisih LAS ipd. Kot vsaj večinoma ustrezne pa ocenjujejo: organizacijo LAS, delo in obveščanje vodilnega partnerja, odprtost meril za izbor operacij in primernost njihove lastne vloge v projektih.

KAZALO VSEBINE

I. UVOD 4

II. PREDSTAVITEV STALIŠČ NVO: SKLEPANJE IN DELOVANJE LOKALNIH PARTNERSTEV TER SPREJEMANJE STRATEGIJ LOKALNEGA RAZVOJA 5

A. ZASTOPANOST NEVLADNEGA SEKTORJA V LOKALNIH AKCIJSKIH SKUPINAH 5

B. PROMOCIJA POZIVA ZA VZPOSTAVITEV LAS 6

C. INTERES NVO ZA SODELOVANJE V LAS 10

D. USTREZNOST ORGANIZACIJE LAS 11

E. AKTIVNOST NVO V LAS 14

F. INFORMIRANJE ČLANSTVA 16

G. VKLJUČEVANJE ČLANSTVA IN NVO V ODLOČANJE O STRATEGIJI LOKALNEGA RAZVOJA 17

H. ZADOVOLJSTVO S SPREJETO STRATEGIJO LOKALNEGA RAZVOJA 21

I. VODILNI PARTNER 24

III. POVZETEK STALIŠČ NVO GLEDE IZVAJANJA JAVNIH RAZPISOV LAS 25

J. OBVEŠČANJE O JAVNEM POZIVU 25

K. IDENTIFICIRANJE OVIR ZA PRIJAVO NVO NA RAZPISE LAS 27

L. TEŽAVE NVO PRI PRIPRAVI PRIJAV NA JAVNE RAZPISE LAS 29

I. UVOD

To vmesno poročilo je del monitoringa vključevanja NVO v izvajanje programa Lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, za programsko obdobje 2014-2020, ki ga pripravlja Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij CNVOS v sodelovanju z regionalnimi stičišči in Društvom za razvoj slovenskega podeželja.

Vmesno poročilo prinaša odziv nevladnikov na dosedanje izvajanje CLLD, tj. njihove poglede in stališča o različnih vidikih izvajanja CLLD, ter razloge zanje. Odziva nismo kvalitativno ovrednotili/analizirali, temveč ga samo povzemamo. Kvalitativna analiza vseh rezultatov spremljanja po opravljenja v končnem poročilu, ki bo pripravljeno v drugi polovici 2018. Cilj spremljanja in vrednotenja oziroma kvalitativne analize, katere del bodo tudi podatki iz tega vmesnega poročila, bo prispevati k identifikaciji dobrih praks kot tudi problematičnih točk pri izvajanju programa v praksi.

To vmesno poročilo je pripravljeno z namenom, da se LAS, organi upravljanja, posredniški organi in zainteresirane NVO seznanijo s stališči in pogledi NVO po vsej Sloveniji, kot tudi z razlogi, ki jih NVO navajajo zanje. Ta so lahko LAS in državnim organom v pomoč pri identificiranju obstoječih težav pri vključevanju NVO v izvajanje CLLD, bodisi na ravni zakonodaje bodisi v zvezi z delom posredniških organov in organov ali na ravni posameznega LAS.

Metodologija in izvajalci

Metodologijo za spremljanje in vrednotenje vključevanja NVO v izvajanje Lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, je pripravila delovna skupina, ki so jo sestavljali predstavnik Društva za razvoj slovenskega podeželja, trije predstavniki regionalnih stičišč nevladnih organizacij in predstavnik CNVOS. Cilj spremljanja in vrednotenja je oceniti uspešnost in realnost vključevanja NVO v izvajanje Lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost.

V prvi fazi spremljanja, ki je potekalo od decembra 2016 do maja 2017, je bil cilj zbrati izkušnje in stališča NVO, in sicer glede zastopanosti NVO pri sklepanju partnerstev LAS, promocije CLLD v njihovem lokalnem okolju in med NVO, ustreznosti organizacije in postopkov odločanja v LAS, aktivnosti NVO v LAS, informiranja članstva o delu organov LAS, vključevanja članstva in NVO v odločanje v LAS s poudarkom na odločanju pri sprejemanju strategij lokalnega razvoja (SLR), zadovoljstva NVO s sprejetimi odločitvami v SLR, dela vodilnega partnerja, obveščanja o javnih pozivih oziroma razpisih, razlogov oziroma ovir, zakaj se NVO niso prijavile na razpise ter težav NVO pri prijavi na javne razpise.

Stališča in poglede NVO se je zbiralo preko intervjujev z NVO – članicami LAS, ki so jih izvajala regionalna stičišča in partner Društva za razvoj slovenskega podeželja, ter spletne ankete z NVO, ki so jih zanimali javni pozivi LAS. Zbiranje stališč in pogledov NVO je koordiniral CNVOS, ki je prejete odgovore tudi statistično obdelal. V pridobivanje pogledov NVO o njihovem vključevanju v CLLD je bilo vključenih več kot 250 različnih nevladnih organizacij z območja 34 slovenskih LAS.

II. POVZETEK STALIŠČ NVO: SKLEPANJE IN DELOVANJE LOKALNIH PARTNERSTEV TER SPREJEMANJE STRATEGIJ LOKALNEGA RAZVOJA

Od novembra 2016 do februarja 2017 je potekalo zbiranje pogledov in stališč o vključevanju NVO v procese sestavljanja lokalnih partnerstev in sprejemanja strategij lokalnega razvoja. Cilj tega dela spremljanja je bil zbrati podatke o **izkušnjah in stališčih NVO** glede:

A. **zastopanosti NVO in njihovih interesov v LAS,**
B. **učinkovitosti obveščanja javnosti o možnostih vključevanja v LAS,**
C. **interesa nevladnega sektorja za vključevanje v LAS,**
D. **ustreznosti organizacije LAS,**
E. **aktivnosti NVO-članic v LAS,**
F. **informiranju članstva in javnosti o delu LAS,**
G. **ustreznosti postopkov odločanja in vključevanja članov v odločanje (predvsem o Strategiji lokalnega razvoja, pa tudi pri sprejemanju drugih odločitev),**
H. **ustreznosti vsebine sprejete Strategije lokalnega razvoja,**
I. **dela vodilnega partnerja.**

Opravljenih je bilo 190 intervjujev z nevladnimi organizacijami, ki so članice 33 od 37 obstoječih LAS na območju Slovenije, od tega je 60 NVO tudi članic upravnega odbora LAS.

Vzorec:

Število vključenih NVO	190
Število vključenih območij LAS	33
Metoda	Intervju

A. ZASTOPANOST NEVLADNEGA SEKTORJA V LOKALNIH AKCIJSKIH SKUPINAH

NVO so ocenile, kakšna je **zastopanost NVO v LAS**, in sicer dvakrat, **v izvirnem zavezništvu pobudnikov za sestavo LAS** ter še enkrat **po izvedbi javnega poziva za podpis pogodbe o LAS**. Z zastopanostjo je bila mišljena tako številčna vključenost kot tudi možnost vplivanja na odločitve oziroma zastopanje interesov nevladnega sektorja.

44 % NVO je menilo, da je bila v izvirnem lokalnem partnerstvu zastopanost NVO **dobra oziroma enakovredna**. Podoben delež, 42 %, pa jih je menilo, da je bila zastopanost NVO v izvirnem zavezništvu **srednje dobra**, vendar manjša kot pri drugih sektorjih (javni, gospodarski). 14 % je menilo, da je bila zastopanost NVO v partnerstvu slaba.

Ocena zastopanosti NVO v lokalnem partnerstvu **po izvedenem javnem pozivu za podpis pogodbe o partnerstvu LAS** je bila nekoliko boljša. 47 % NVO je menilo, da je bila zastopanost po izvedenem pozivu dobra, 39 %, da je bila srednje dobra, vendar nekoliko manjša kot pri drugih sektorjih, 14 % pa, da je zastopanost NVO v **LAS tudi po izvedbi javnega poziva še vedno slaba** (prikaz na Grafu 1).

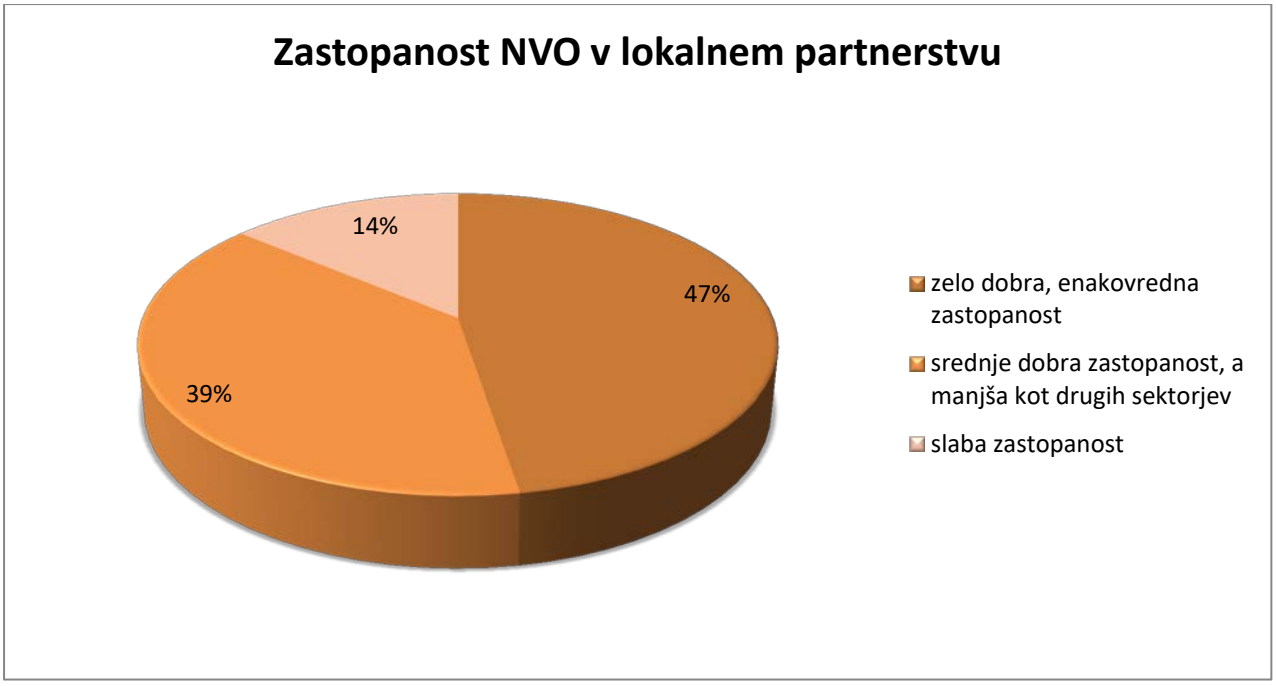

Graf 1: Mnenje NVO o zastopanosti sektorja v lokalnem partnerstvu (LAS) po izvedenem pozivu za pridružitev partnerjev v LAS

B. PROMOCIJA POZIVA ZA VZPOSTAVITEV LAS

NVO smo vprašali za **mnenje o promociji javnega poziva,** s katerim se je lokalno skupnost povabilo k pridružitev partnerskemu sporazumu za ustanovitev njihove LAS. Rezultate prikazuje Graf 2.

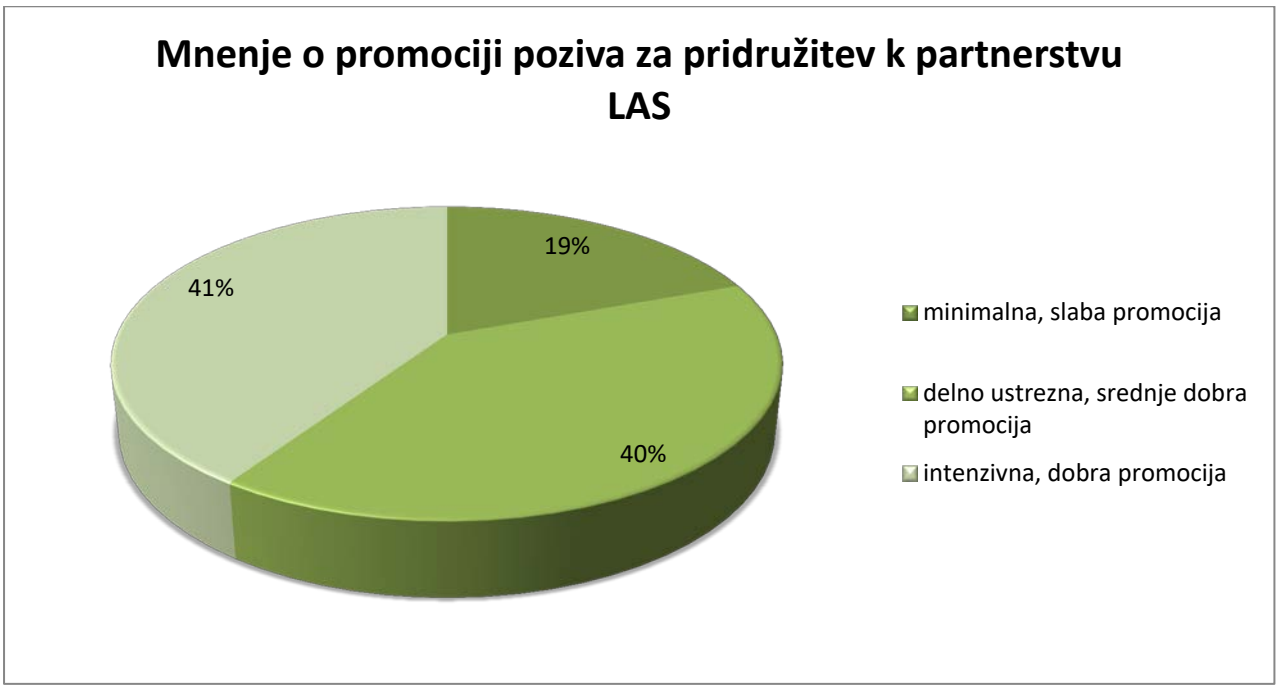

Graf 2: Mnenje NVO o promociji javnega poziva za pridružitev k partnerstvu LAS

Na vprašanje, ali menijo, da se je zastopanost NVO po izvedenem pozivu spremenila oz. izboljšala, jih je 46% odgovorilo z DA, 54% pa z NE.

Graf 3: Mnenje NVO o njihovi zastopanosti v lokalnem partnerstvu (LAS)

Zakaj nekatere NVO menijo, da je bila promocija slaba

Mnenje NVO o tem, ali je bila promocija oziroma obveščanje NVO o tem, da se lahko vključijo v lokalno akcijsko skupino, je bilo torej deljeno. Tiste NVO, ki so promocijo poziva za pridružitev k partnerstvu LAS ocenile kot *delno ustrezno ali neustrezno*, smo vprašali tudi, zakaj menijo, da je promocija oz. obveščanje slabo.

Od 58 NVO, ki so odgovorile na to vprašanje, jih je kot razlog največ navedlo, da **promocija ni bila dovolj široka,** da bi dosegla vse oz. da je bilo premalo promocijskih aktivnosti (29,3 %). Na drugem mestu je bil odgovor, da je bilo uporabljenih **premalo različnih kanalov za obveščanje** (17,2 %). 15,5 % vprašanih NVO je med drugim poudarilo, da so bili **bolje obveščeni člani LAS iz prejšnjega obdobja, za ostale pa je bila promocija slabša**. Sledile so NVO, ki so dejale **ali da sploh niso zasledili informacij ali da je bilo teh informacij zelo malo**, oziroma da je bilo promocijskih aktivnosti zelo malo ali jih ni bilo (13,8 %). NVO so navedle tudi razlog, da **niso bile neposredno obveščene** (10,3 %), ali pa, da so bile obveščene, vendar je bila promocija **slabše razumljiva, preveč strokovna, nezanimiva ali premalo konkretna oz. praktična** – da torej NVO niso razumele LAS in koristi oz. možnosti zanje v tem kontekstu (8,6 %) - prikaz na Grafu 4.

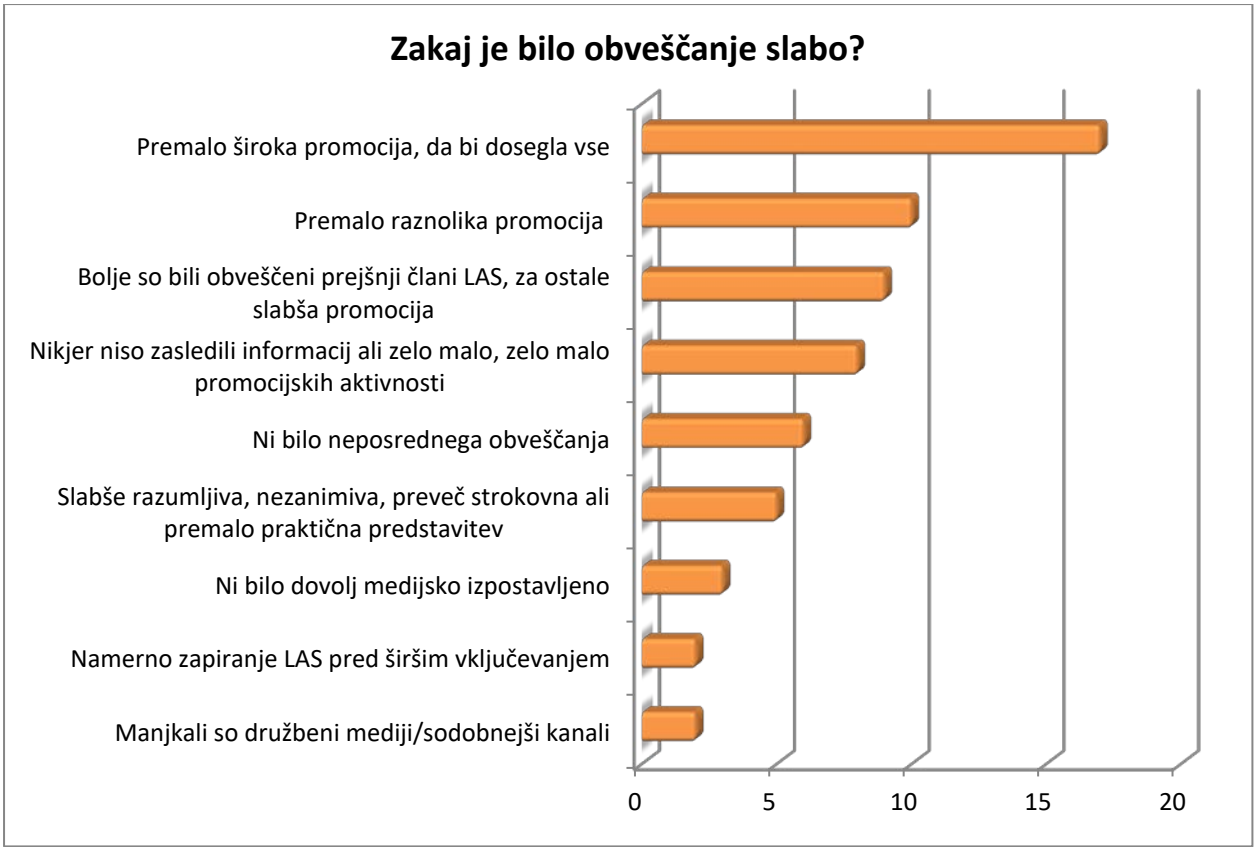

Graf 4: Mnenje NVO o tem, zakaj je bila promocija možnosti vkjučevanja v LAS slaba

Zakaj je bilo obveščanje dobro?

Tudi NVO, ki so odgovorile, da je bila promocija poziva zelo dobra, smo vprašali, zakaj menijo tako. Večina jih je poudarila **raznolike metode, vire in kanale obveščanja** (17), na drugem mestu je **direktno ali ciljno obveščanje** (11), sledile so **objave v medijih (9)**, 6 jih je poudarilo, da je to po zaslugi posameznih posebej **angažiranih oseb**, institucij ali organizacij (vodilni partner, regionalno stičišče NVO, občina, druge mreže); sledil je odgovor, da so bile **informacije razumljive in popolne**.

Graf 5: Mnenje NVO o tem, zakaj je bila promocija možnosti vključevanja v LAS dobra

NVO smo vprašali tudi, kje konkretno so dobile informacijo o javnem pozivu (po katerih kanalih, prikaz na Grafu 7) ter o njihovem mnenju o ustreznosti metod za promocijo oziroma obveščanja o možnosti vključitve v LAS (Graf 6).

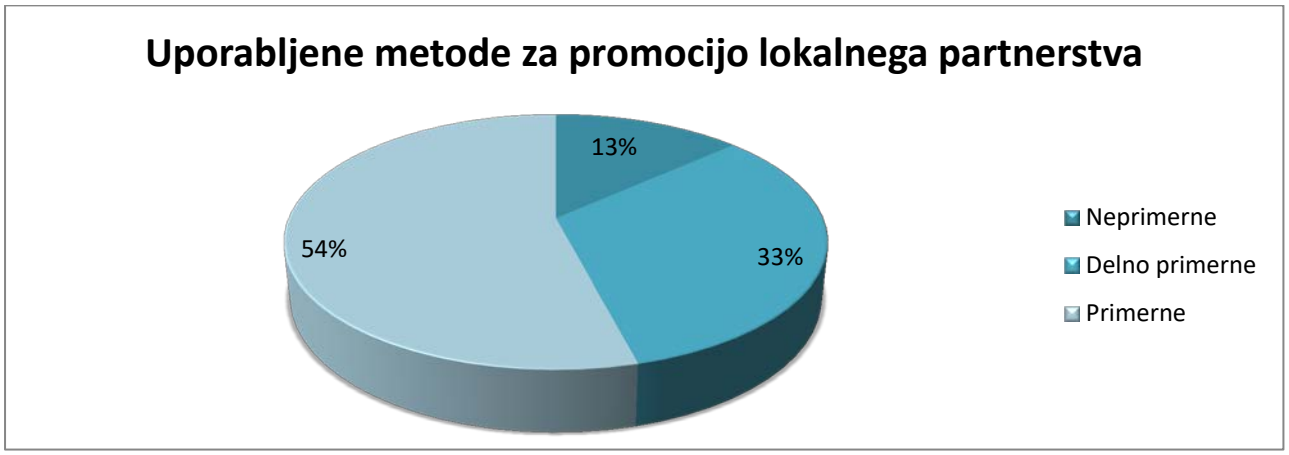

Graf 6: Mnenje NVO o uporabljenih metodah za promocijo vključevanja v LAS

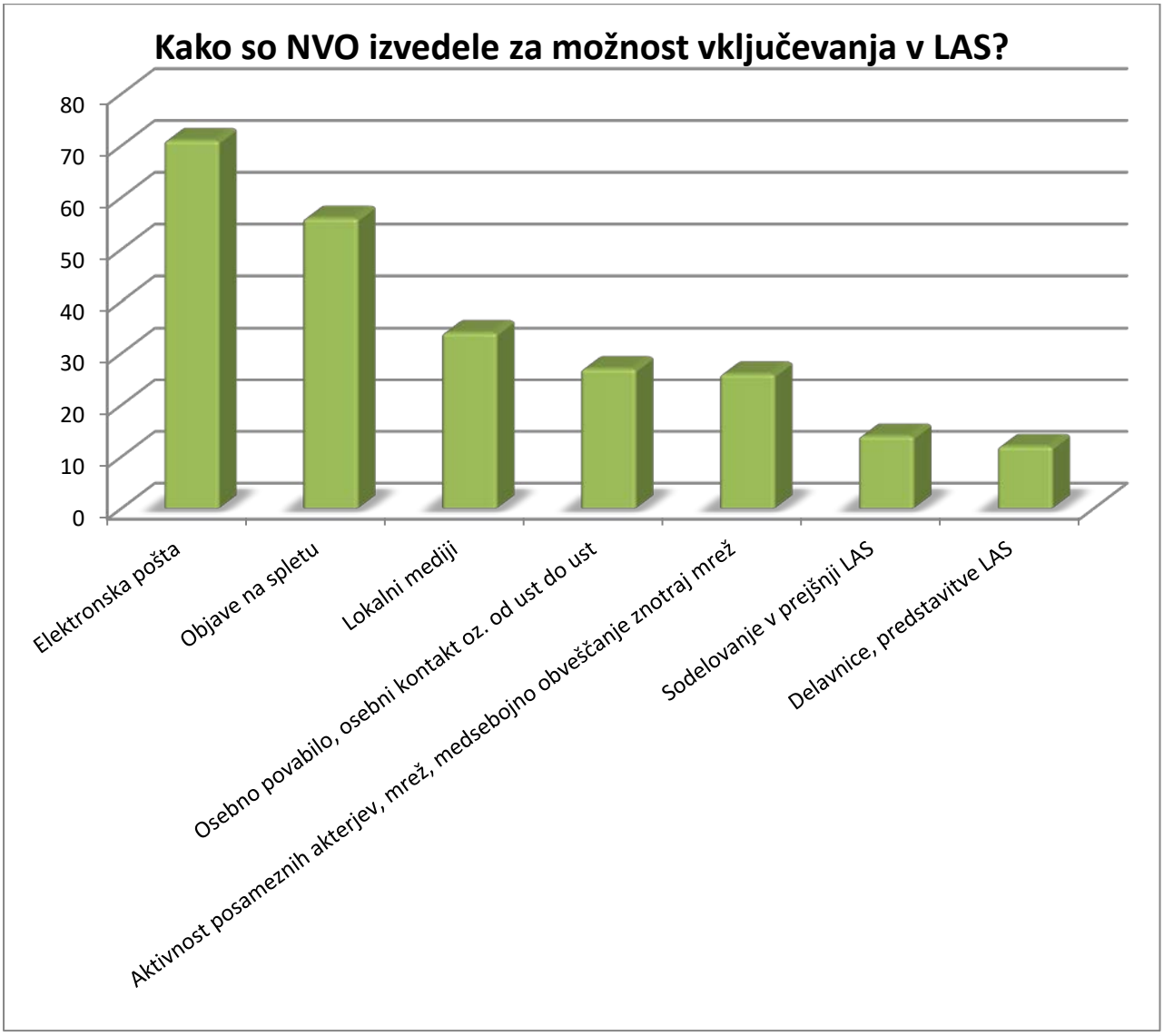

Graf 7: Kako so NVO izvedele za možnost sodelovanja v LAS

C. INTERES NVO ZA SODELOVANJE V LAS

Ker je pri sodelovanju NVO pomemben faktor tudi zainteresiranost NVO za sodelovanje, smo anketirance prosili, da ocenijo, kakšen je interes NVO za sodelovanje v LAS. Večina, 67 %, je zainteresiranost NVO za sodelovanje ocenilo kot srednje veliko, 25 % jih je odgovorilo, da so NVO zelo zainteresirane, 8 % pa jih je dejalo, da NVO niso zainteresirane.

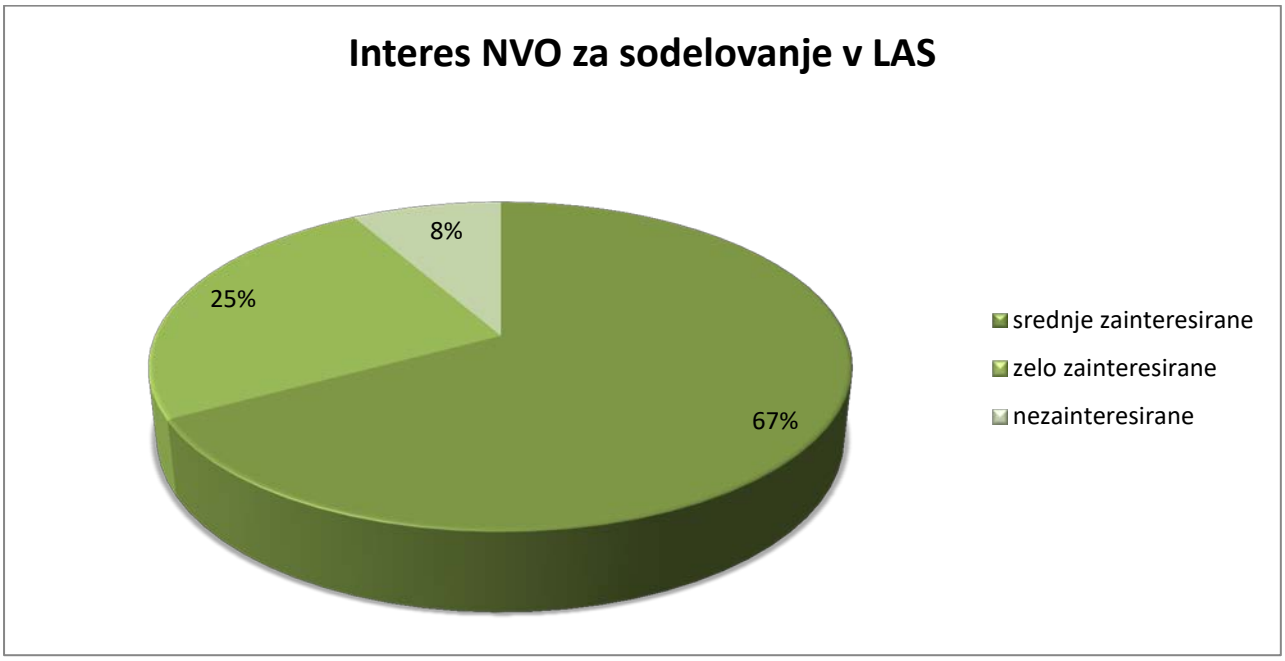

Graf 8: Mnenje NVO o tem, kako zainteresirane so NVO na splošno za sodelovanje v LAS

Tiste, ki so odgovorili, da interes NVO ni velik, smo vprašali, zakaj menijo, da je tako.

Največkrat so vprašani kot razlog navedli **slabšo obveščenost NVO o LAS oz. nerazumevanje možnosti in prednosti partnerstva LAS**. Na drugem mestu je bila **organizacijska majhnost (premalo ljudi (kadra) oziroma časa),** zaradi katere nimajo **kapacitet sodelovati v partnerstvu LAS**. Na tretje mesto so vprašane NVO uvrstile **razloge na strani NVO** (pomanjkanje interesa), na četrto pa je **pomanjkanje finančne moč**i – težave z zagotavljanjem potrebnega deleža lastnega sofinanciranja, nezmožnost zalaganja sredstev in druge finančne razloge, zaradi katerih NVO menijo, da v teh projektih niso konkurenčne in jih zato tudi sodelovanje v LAS zanima manj (Graf 9).

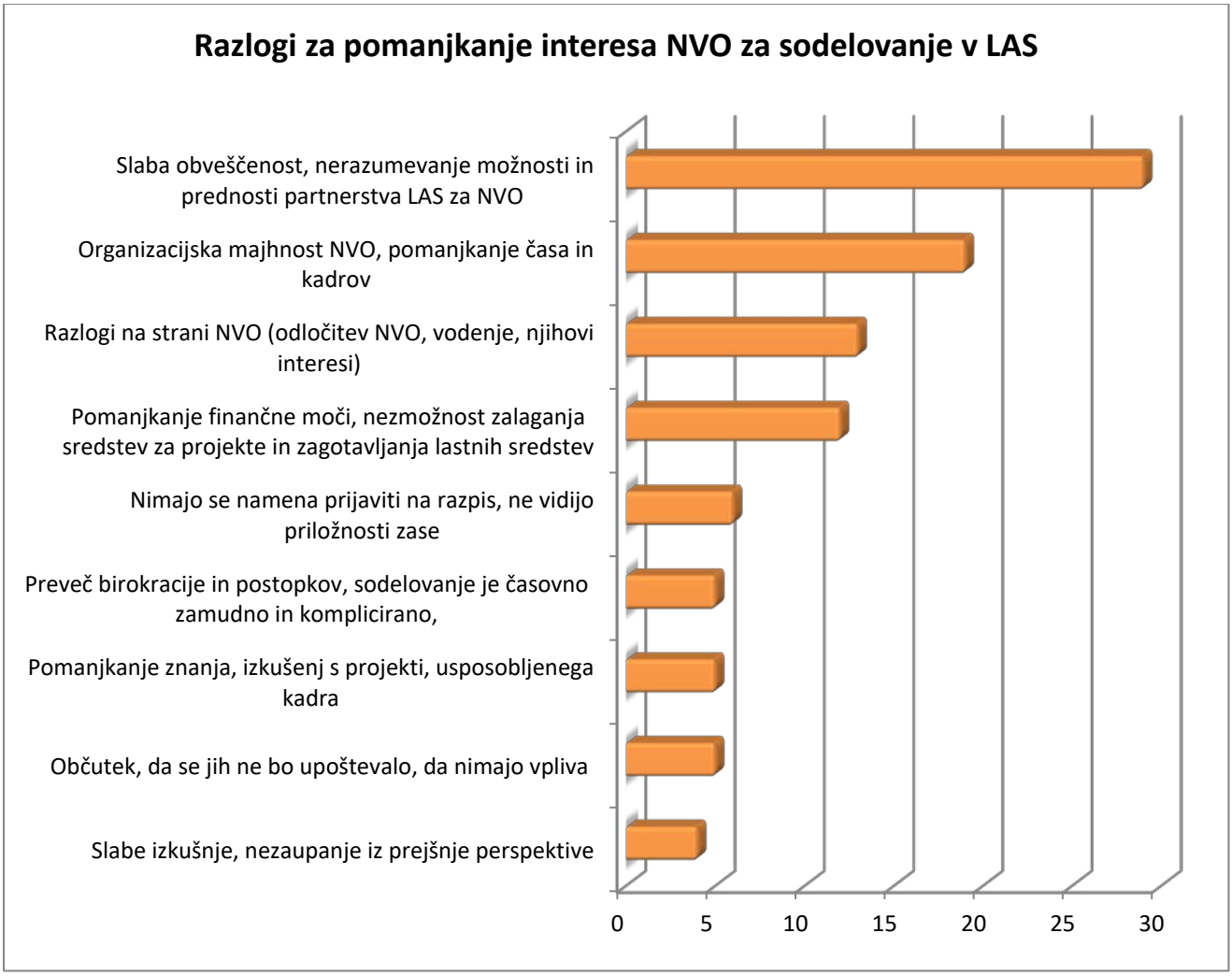

Graf 9: Mnenje NVO o razlogih, zakaj so nekatere NVO manj zainteresirane za sodelovanje v LAS

D. USTREZNOST ORGANIZACIJE LAS

NVO smo vprašali, ali menijo, da je osnovna organizacija LAS ustrezna, to čimer je bila mišljena **razdelitev pristojnosti in nalog med organe LAS ter način sprejemanja odločitev v LAS**. Odgovori so pokazali, da večina NVO meni, da so naloge in pristojnosti organov in način odločanja LAS v osnovi ustrezno urejeni. Nekaj več kot 27% pa jih je glede organizacije imelo določene pomisleke, ki jih natančneje prikazuje Graf 11.

Graf 10: Mnenje NVO o tem, ali je organizacija LAS ustrezna

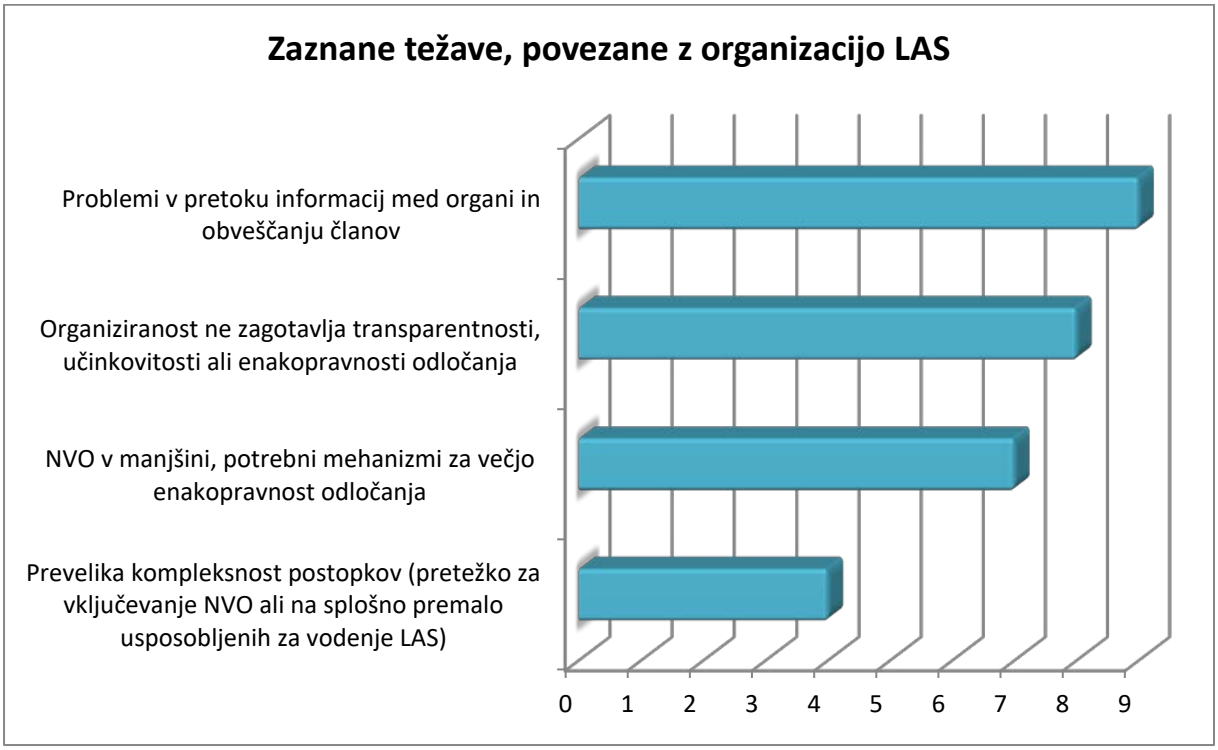

Graf 11: Razlogi, zakaj nekatere NVO menijo, da organizacija LAS ni ustrezna

Nekatere NVO so zaznale težave, ki izhajajo iz organizacije LAS ali jih organizacija LAS ne rešuje. Med omenjenimi so bile najpogosteje **težave s pretokom informacij** med organi LAS ali obveščanjem članov o vseh relevantnih zadevah. Več NVO je izpostavilo tudi, da organizacija ne zagotavlja transparentnosti, učinkovitosti (porabe sredstev) oziroma enakopravnosti odločanja, za kar so podali različne razlage, kot na primer, da je vključevanje članov pri določenih odločitvah **prepozno** (le potrjevanje na skupščini, ko je program oz. dokument že pripravljen), ali da čutijo, da imajo NVO **malo dejanskega vpliva** zato, ker je njihov delež v organih LAS majhen/minimalen, ali da je demokratična razprava oziroma odločanje le formalno ipd. Nekaj NVO je izpostavilo, da želijo bolj enakomerno razporeditev glasov oz. članov organov med sektorje (torej drugačni mehanizmi odločanja za zagotavljanje večje enakopravnosti partnerjev).

NVO so ocenile, ali se v praksi vedno upoštevajo **roki za sklicevanje sej organov LAS in posredovanje gradiv za seje**.

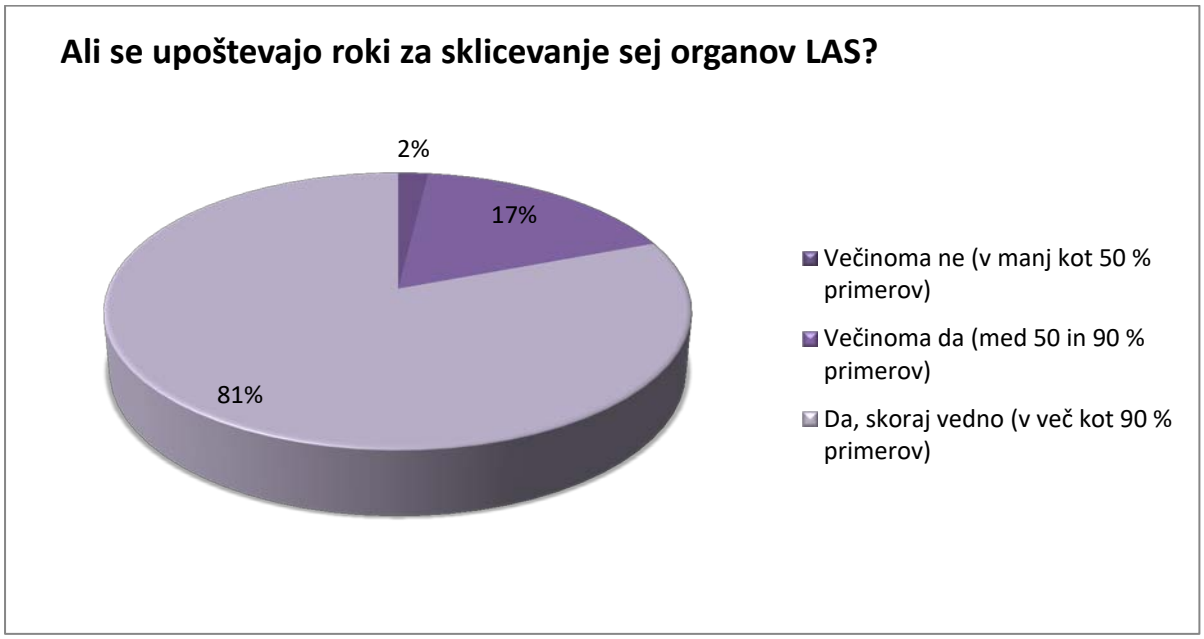

Graf 12: Sklicevanje sej v praksi glede na pravila LAS – roki za sklicevanje sej

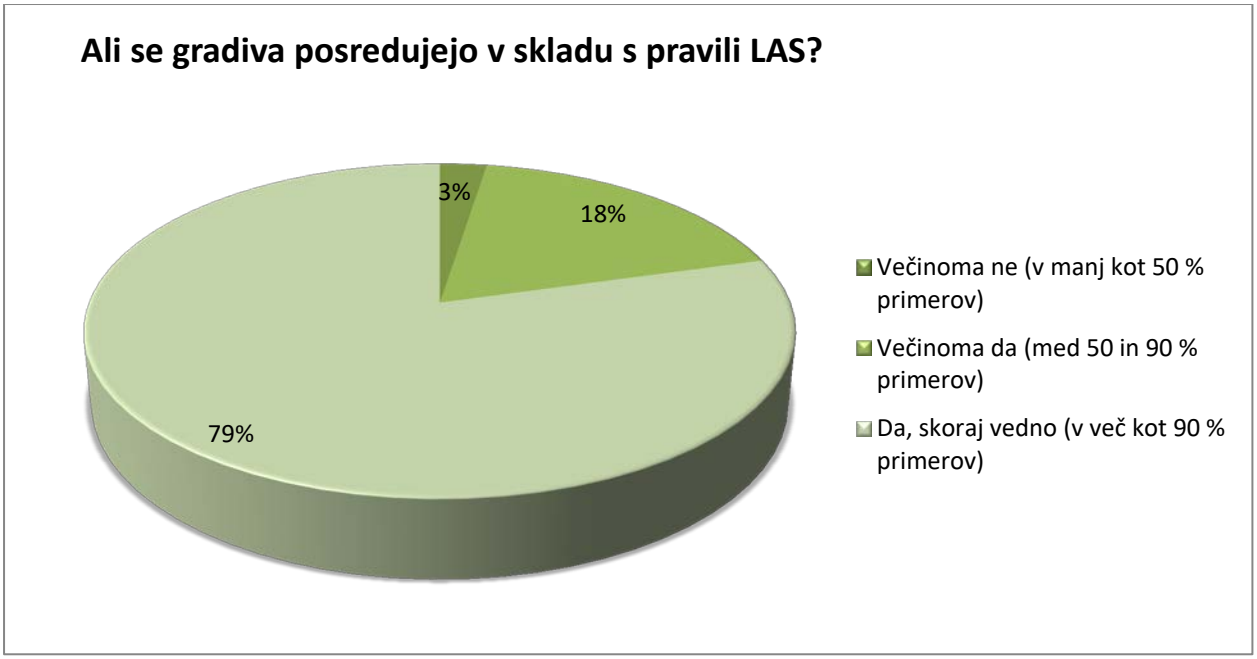

Graf 13: Posredovanje gradiv za seje organov LAS v skladu s pravili LAS

E. AKTIVNOST NVO V LAS

NVO so ocenile, kako aktivne so v povprečju NVO, ki so članice LAS, pri delovanju LAS.

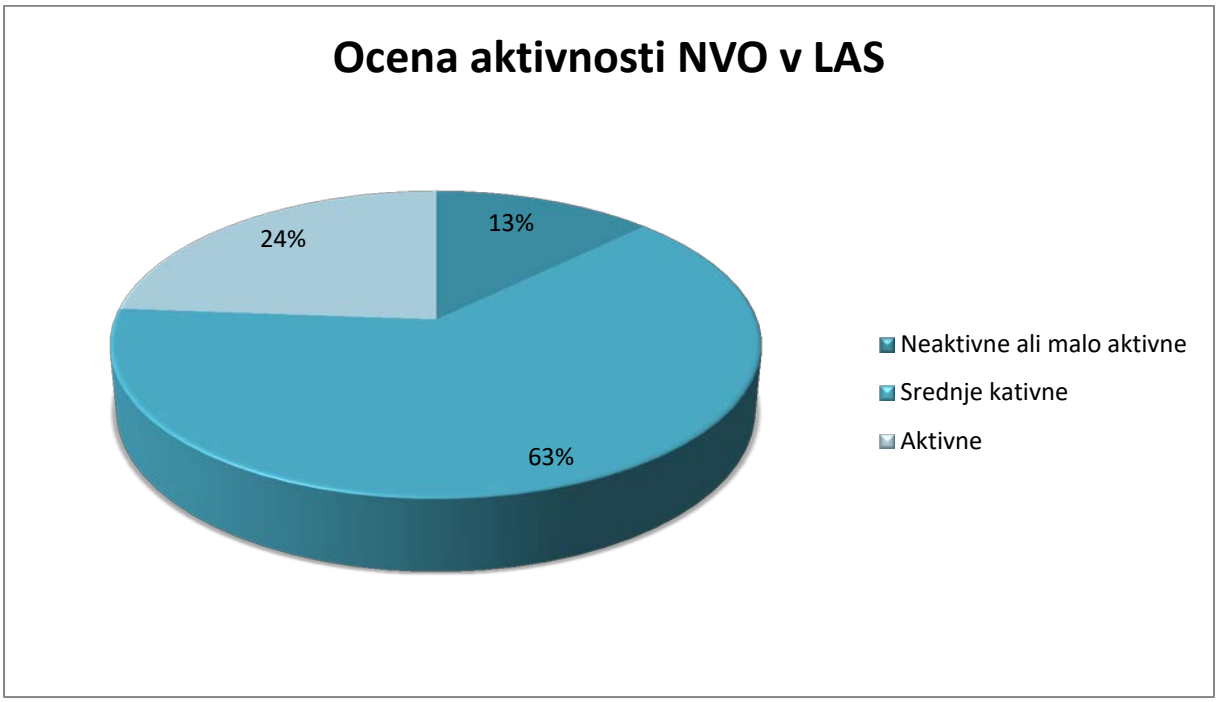

Graf 14: Mnenje NVO o tem, kako aktivne so NVO na splošno v LAS

Zakaj so NVO ali niso aktivne?

NVO, ki menijo, da je aktivnost NVO srednja ali nizka, so pojasnile, zakaj menijo, da je tako. Med glavne razloge so še vedno uvrstile **slabo informiranost oziroma nepoznavanje svojih možnosti v LAS**; na drugem mestu so **finančni razlogi**, zaradi katerih so mnoge NVO, potem ko so postale članice LAS, ugotovile, da ne morejo biti partner v financiranih operacijah. Natančneje NVO pri finančnih razlogih opisujejo predvsem **težave z zalaganjem sredstev** (predolgi roki izplačil, ni predplačil), neupoštevanje **prostovoljskega dela kot njihovega lastnega prispevka**, pa tudi **dolgoročne zahteve na projektih** (npr. dolgotrajne zaposlitve). Sledi razlog, da menijo, da jim **primanjkuje vpliva oziroma se njihovi predlogi ne upoštevajo**, nato **pomanjkanje časa oziroma kadrov**, da bi se vključevale (kot ovira so večkrat omenjene tudi seje LAS v dopoldanskem času, ko so predstavniki NVO v službah), **razlogi na strani NVO** (zainteresiranost, motivacija) in pomanjkanje znanja in izkušenj za vodenje projektov (Graf 15).

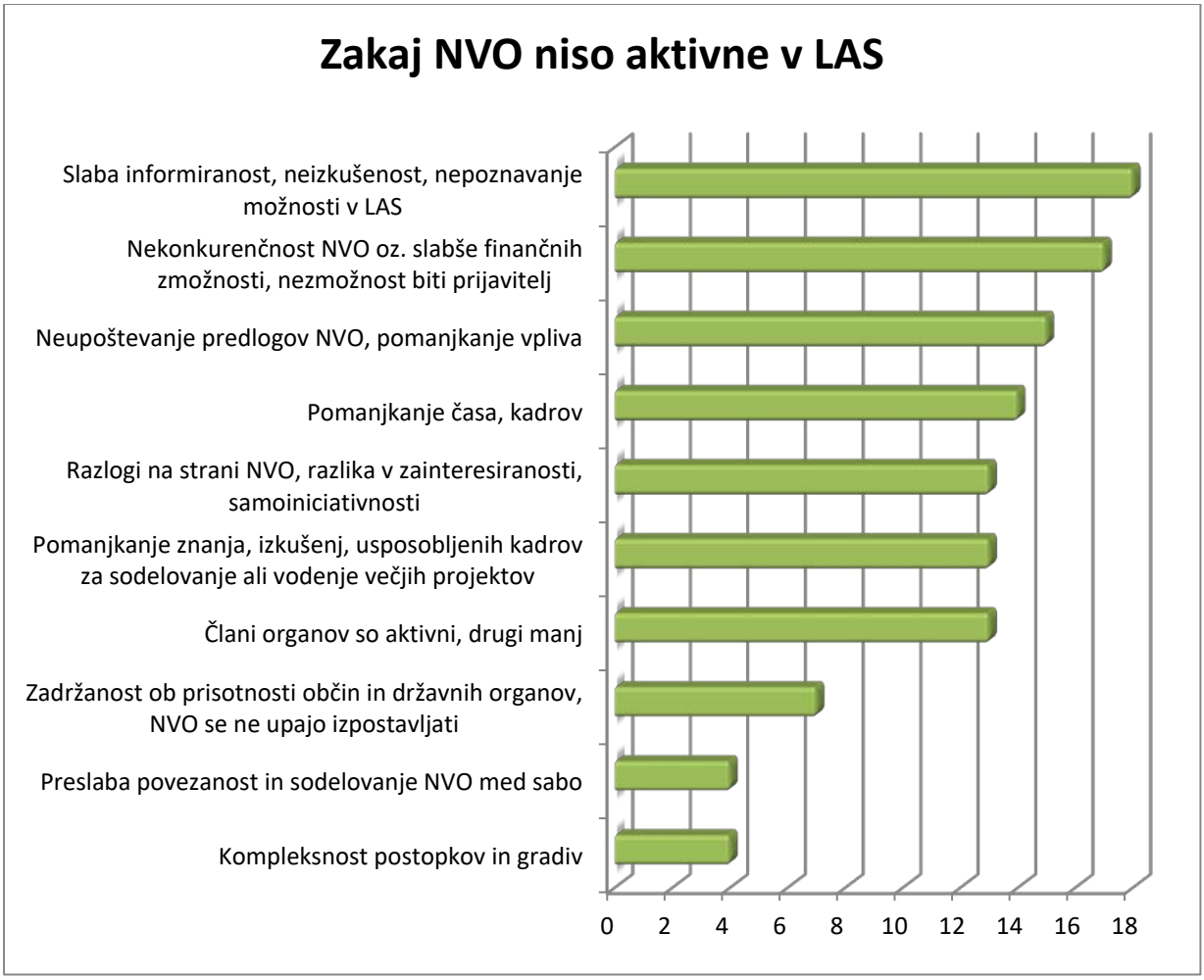

Graf 15: Razlogi, zakaj NVO v LAS niso aktivne

Nekateri vprašani so dodatno pojasnili, da menijo, da so tiste NVO, ki so posebej aktivne, aktivne zato, ker **imajo interes za pripravo in izvajanje projektov** (2 odgovora) ali **ker želijo vplivati na odločitve oziroma spremembe** (3 odgovori) ali **ker imajo za to potrebne izkušnje oz. znanje iz preteklega obdobja**(2 odgovora).

F. INFORMIRANJE ČLANSTVA

Pogoj za vključevanje članstva v delo LAS je dobro informiranje o aktivnostih njenih organov. NVO iz različnih LAS smo vprašali, kako pogosto jih posamezni organi obveščajo o svojem delovanju (Graf 16) in ali je po njihovem mnenje obveščanje zadostno (vodilni partner: Graf 17)

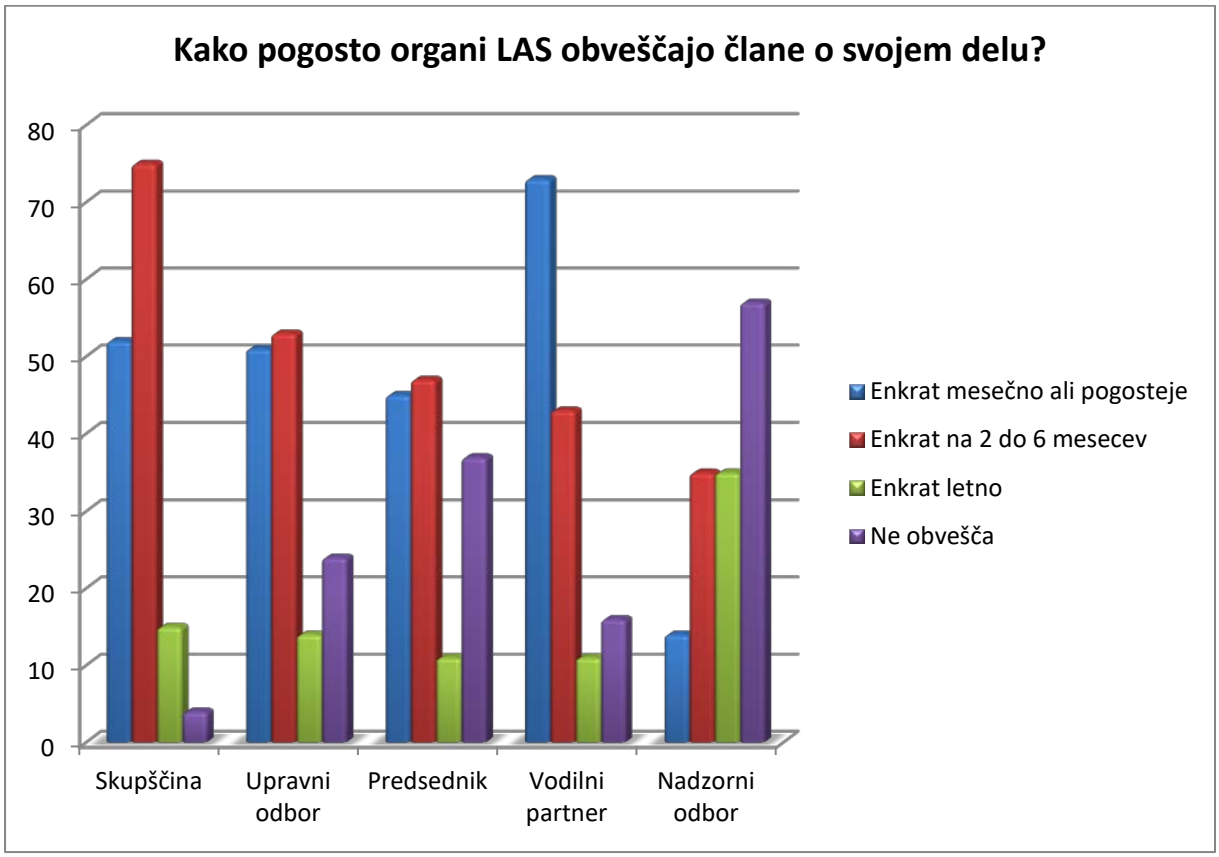

Graf 16: Pogostost obveščanja članov o delu organov LAS

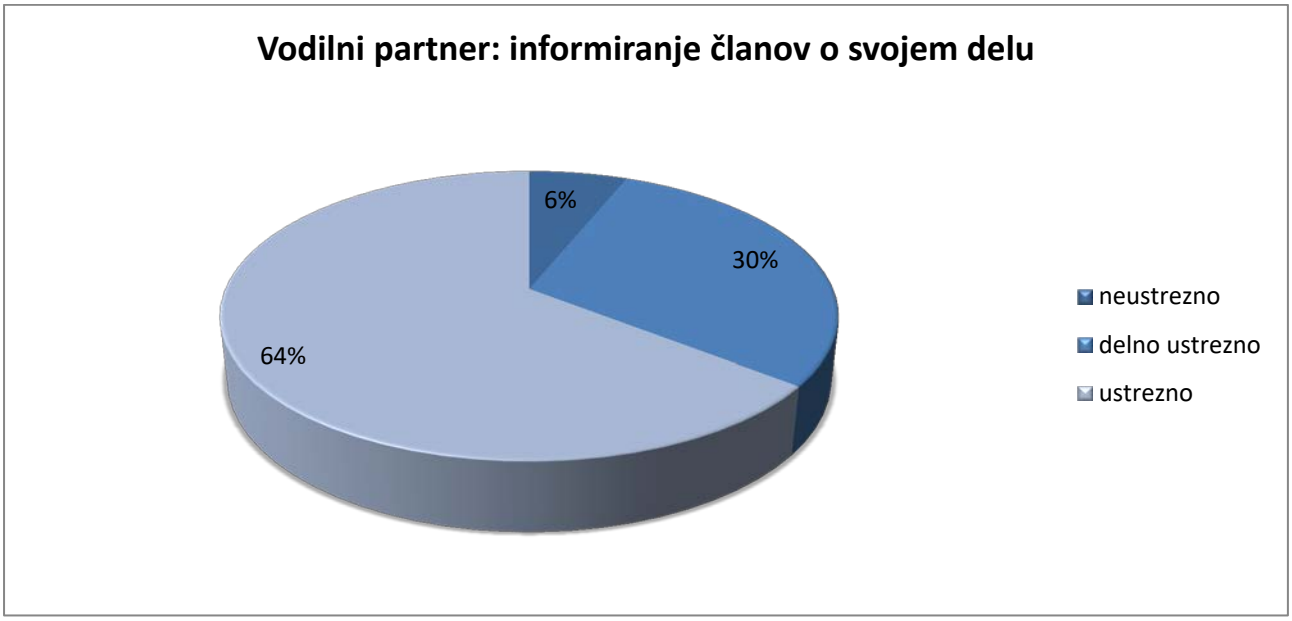

Graf 17: Mnenje NVO o informiranosti članov o delu vodilnega partnerja?

G. VKLJUČEVANJE ČLANSTVA IN NVO V ODLOČANJE O STRATEGIJI LOKALNEGA RAZVOJA

Najpomembnejše odločitev pri izvajanju Lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, se sprejmejo v dokumentu Strategije lokalnega razvoja, zato so NVO natančno ocenile, kako ustrezno se jim je zdelo vključevanje NVO in drugih zainteresiranih oseb in skupin v oblikovanje Strategije lokalnega razvoja.

NVO so ocenile štiri različne vidike njihovega vključevanja v odločanje o Strategiji lokalnega razvoja – **obveščanje** (je bilo obveščanje aktivno, dostop do informacij popoln), **dostopnost in ustreznost gradiv**, pomembnih za odločanje, **odzivnost organov LAS**, ki so dokument pripravljali, ter **upoštevanje pripomb in predlogov**, tj. ali ocenjujejo, da so imeli možnost vplivanja na vsebino oziroma spremembe osnutkov Strategije.

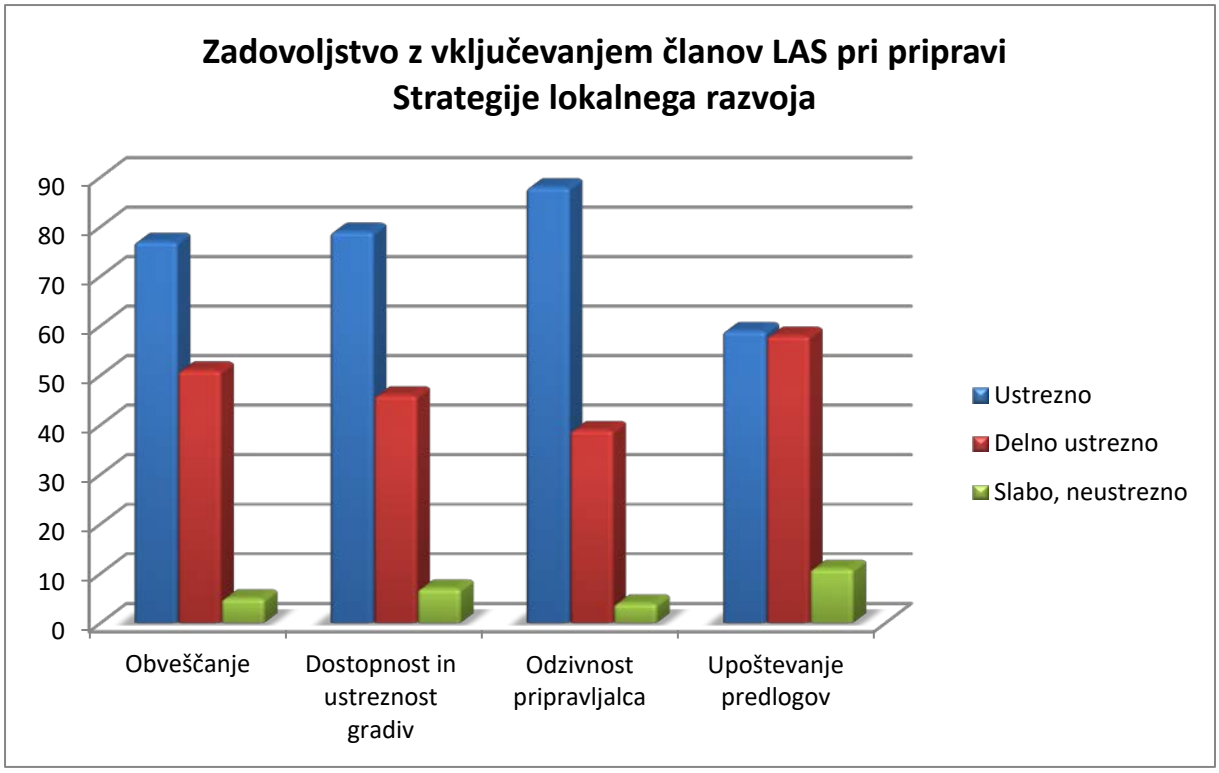

Graf 18: Zadovoljstvo z vključevanjem članov LAS pri pripravi Strategije lokalnega razvoja

NVO smo prosili, da ocenijo svoje zadovoljstvo **pri obveščanju**, v zvezi z **dostopnostjo gradiv, odzivnostjo LAS in upoštevanjem predlogov** tudi glede sprejemanja posameznih odločitev o SLR:

a) analiza lokalnih potreb na območju LAS
b) določanje ciljev SLR
c) določanje prioritet oziroma tematskih področij ukrepanja
d) priprava meril za izbor operacij
e) finančna razporeditev med tematska področja

Rezultati so pokazali, da so bile NVO **najbolj zadovoljne z vključevanjem pri analizi lokalnih potreb in določanju ciljev SLR, najmanj pa glede meril za izbor operacij in glede finančne razporeditve**

med tematska področja. Pri vseh odločitvah je bilo najbolje ocenjena odzivnost pripravljavca, najslabše pa upoštevanje predlogov (tj. občutek NVO, da lahko vplivajo na odločitev).

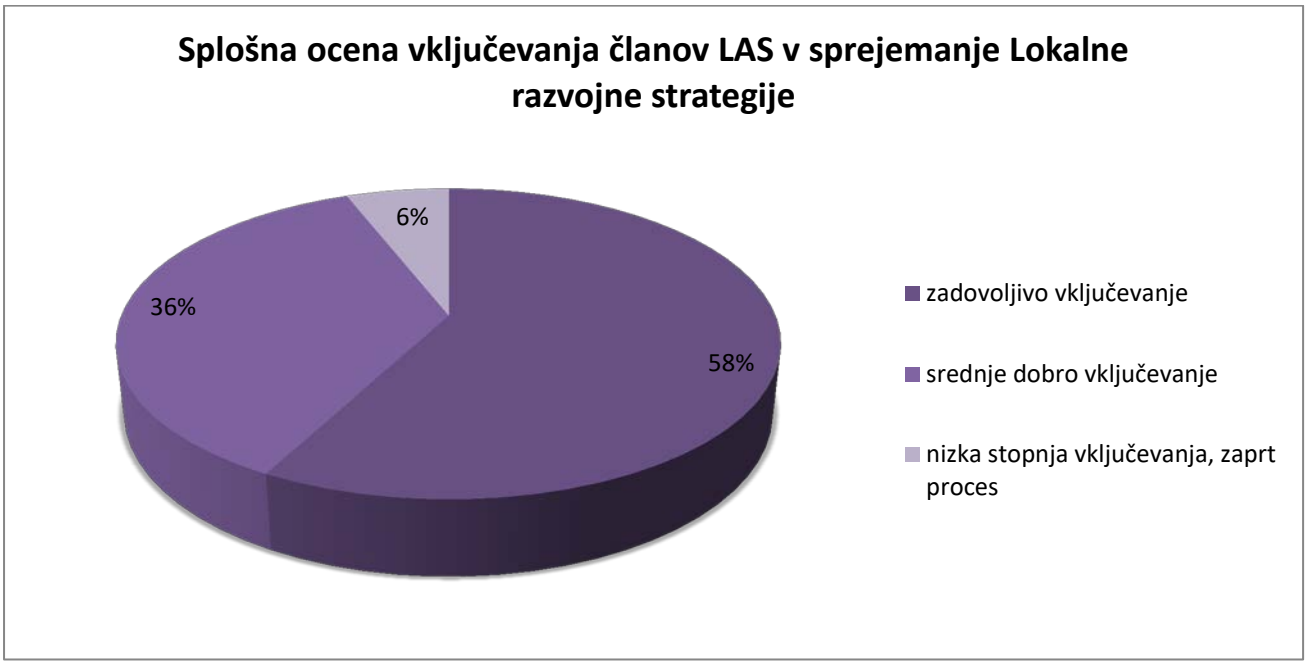

Graf 19: Splošna ocena vključevanja članov LAS in drugih zainteresiranih oseb v oblikovanje Strategije lokalnega razvoja.

Pri oblikovanju prioritet in ukrepov LAS so bili ključni idejni predlogi za projekte, zato smo NVO prosili za oceno, koliko so se vključevale v pripravo idejnih predlogov (prikaz interesa NVO v Grafu 20), kaj so bili razlogi za (ne)vključevanje (Graf 21) in koliko so bili njihovi predlogi v končni fazi upoštevani s strani LAS (Graf 22 in Graf 23).

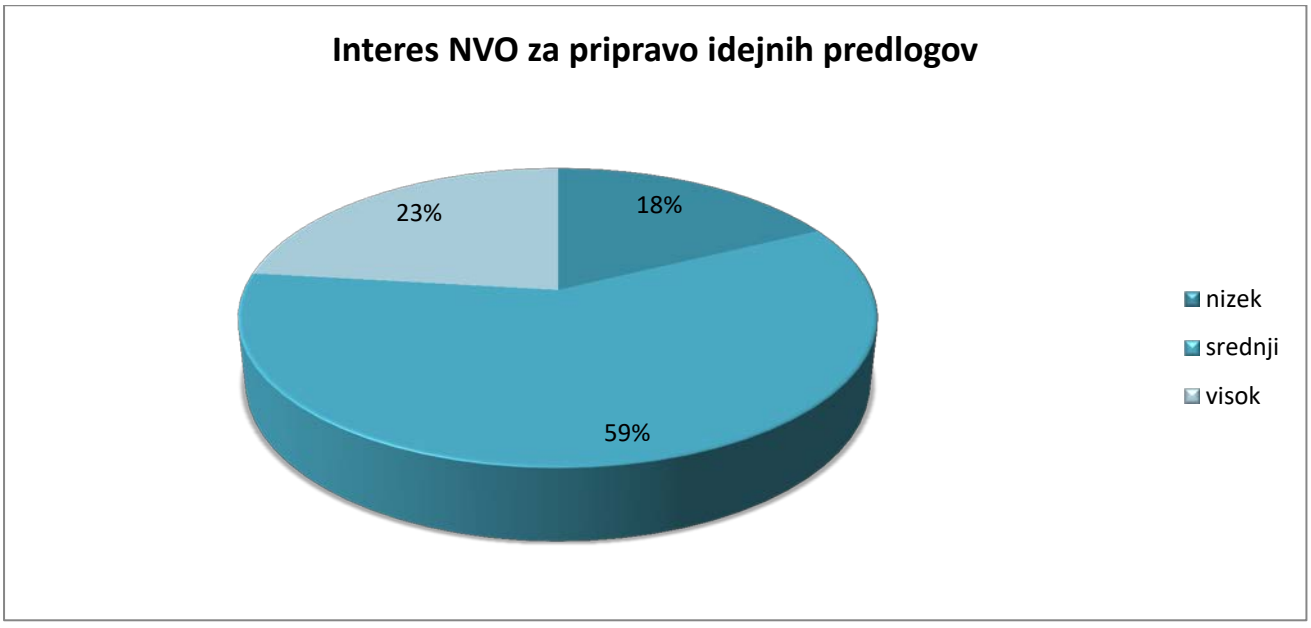

Graf 20: interes NVO za pripravo idejnih predlogov

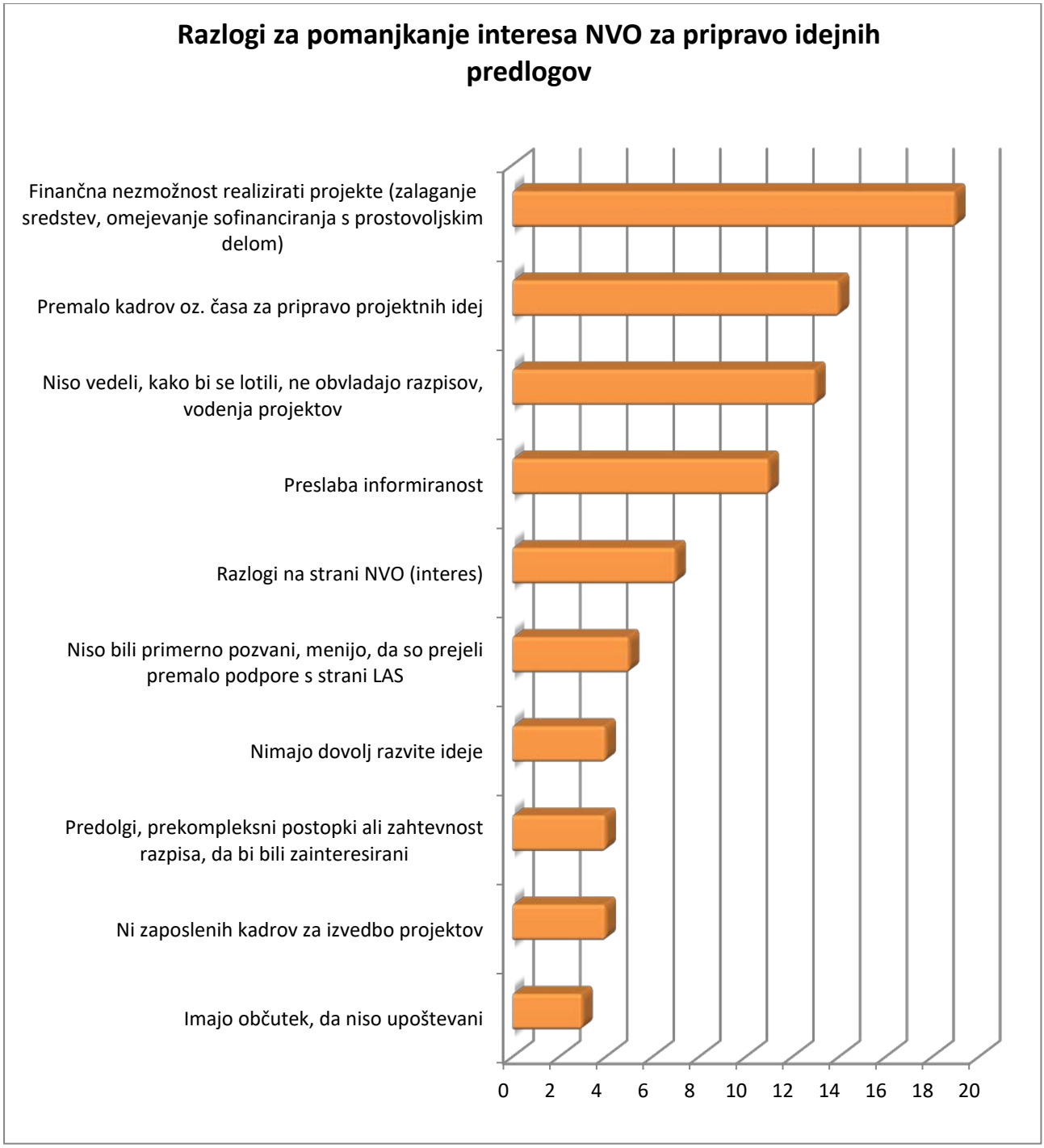

Graf 21: Razlogi za manjši interes NVO za pripravo idejnih predlogov

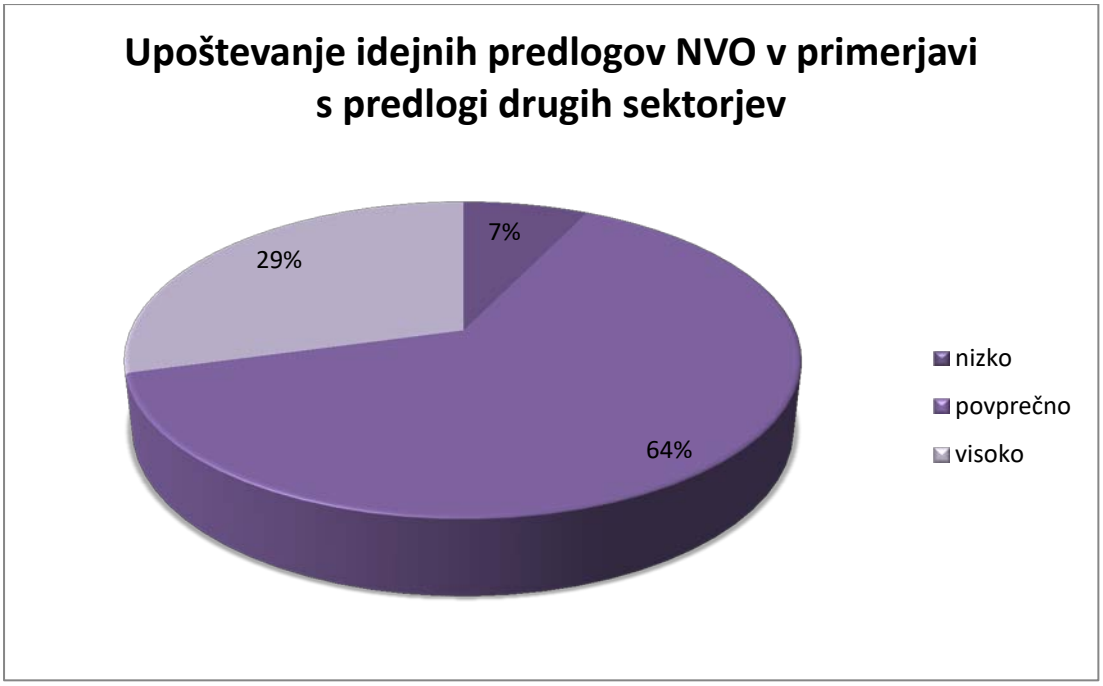

Graf 22: Mnenje NVO o tem, koliko so se upoštevali idejnih predlogov NVO v njihovi LAS

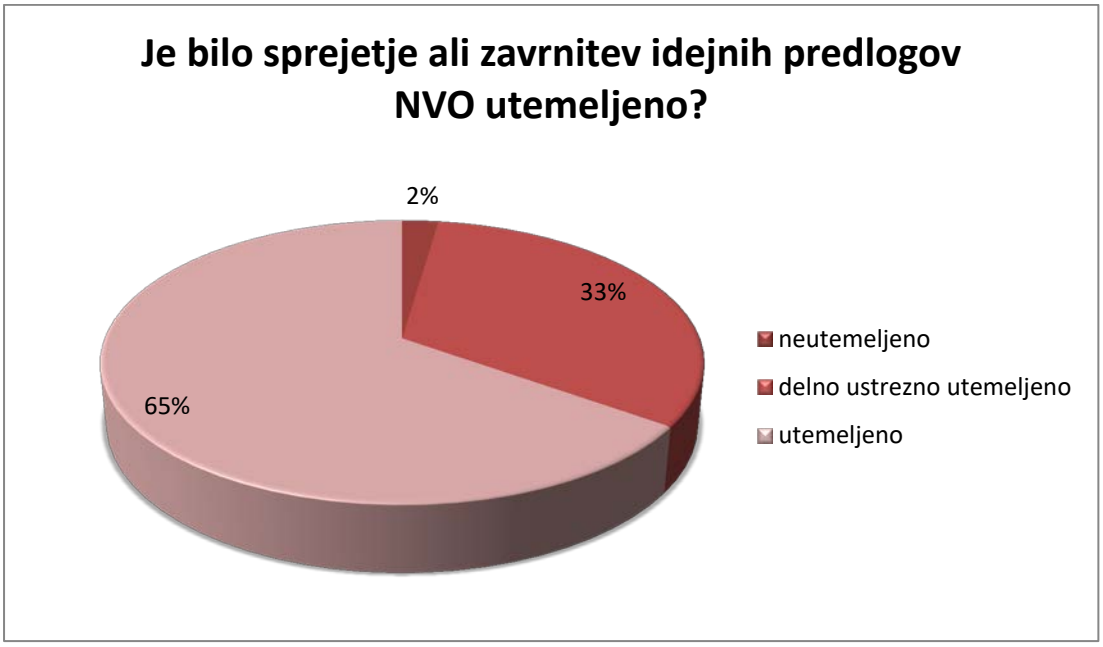

Graf 23: Mnenje NVO o tem, ali je bilo sprejemanje idejnih predlogov utemeljeno

H. ZADOVOLJSTVO S SPREJETO STRATEGIJO LOKALNEGA RAZVOJA

Preverili smo tudi zadovoljstvo NVO s sprejetimi končnimi odločitvami oziroma z vsebino Strategije lokalnega razvoja ter njihova opažanja o zadovoljstvu in soglasnosti glede sprejetih odločitev med člani LAS na splošno. NVO so sporočile, da so bile SLR večinoma sprejete z manjšimi razhajanji (67%) ali celo soglasno (31%), le v redkih primerih je prišlo do večji razhajanj (2 %). Po njihovem mnenju je bilo soglasje najlažje doseči glede tematskih področij ukrepanja in ciljev SLR, najtežje pa pri merilih za izbor o operacij ali finančni razporeditvi sredstev na tematska področja (grafa 25 in 26).

Graf 24: Soglasnost in razhajanja pri sprejemu Strategije lokalnega razvoja

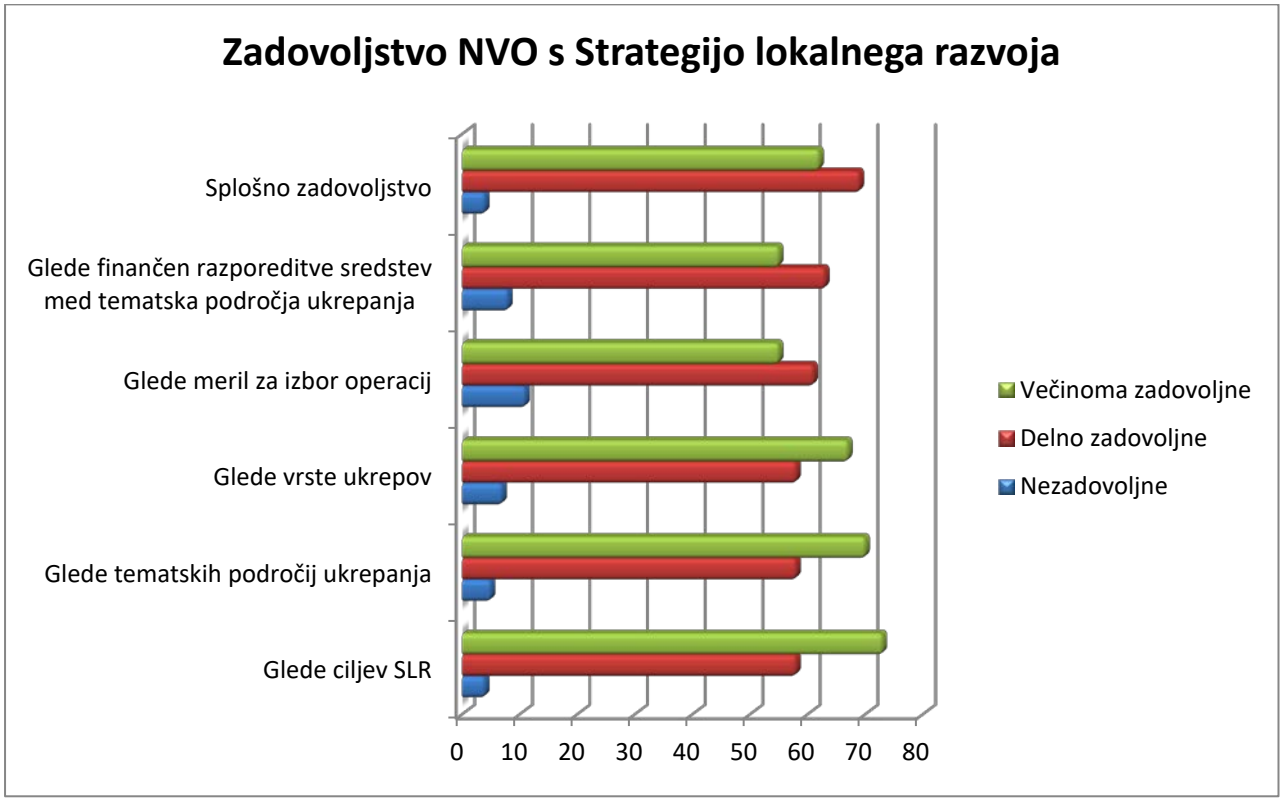

Graf 25: Zadovoljstvo NVO s sprejeto Strategijo lokalnega razvoja

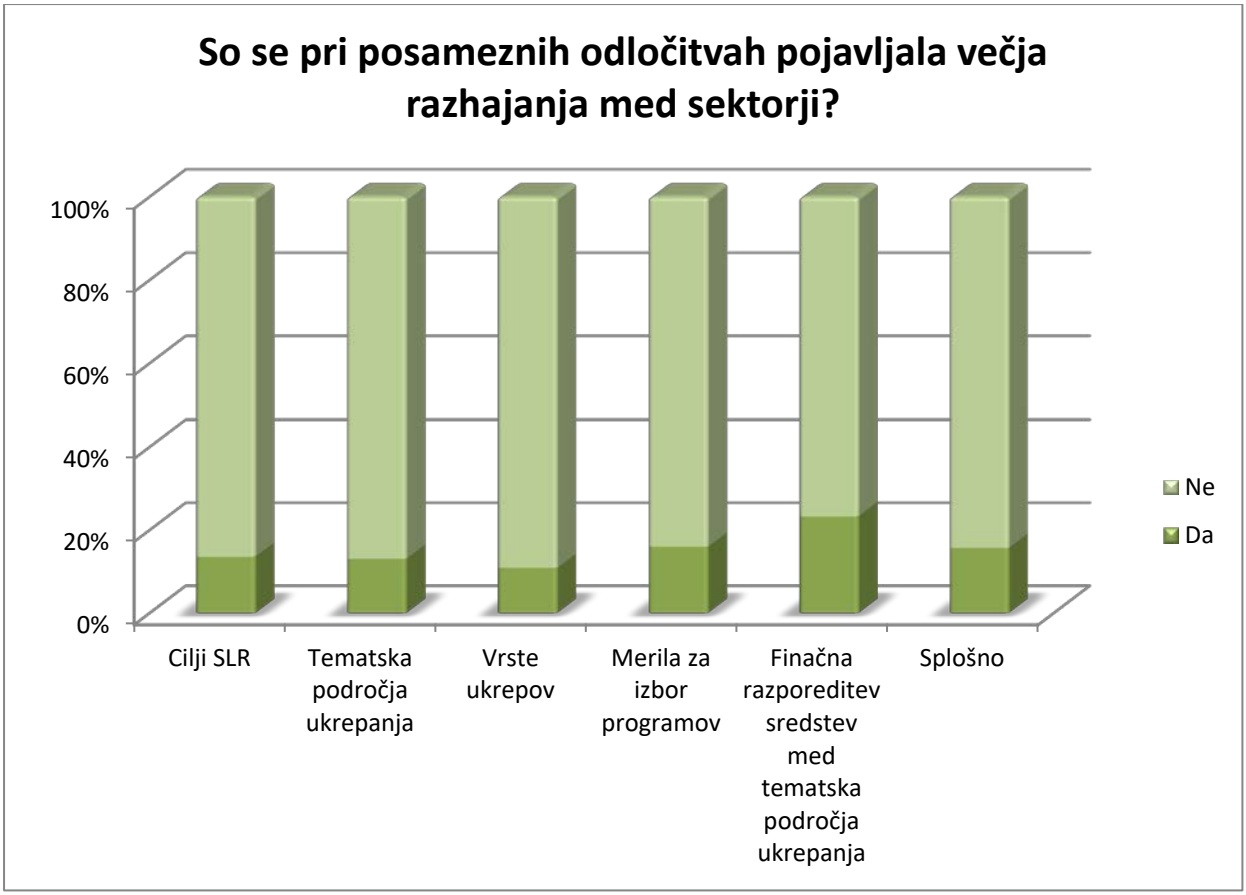

Graf 26: Razhajanja pri odločanju o SLR med sektorji

Odprtost razpisnih pogojev in meril

Bistvo dobre Strategije lokalnega razvoja je, da po eni strani čim bolj jasno določi svoje cilje in prioritete, da pa hkrati merila za izbor v njej niso določena tako ozko, da povsem omejijo izbor operacij in po nepotrebnem izločijo ponudnike in projekte, ki sicer lahko učinkovito prispevajo k njenemu uresničevanju. Zato smo NVO vprašali tudi za mnenje, ali so merila za izbor operacij dovolj odprta, da dopuščajo resno konkurenco pri prijavi projektov, ali so programi določeni preozko in izločajo veliko število ponudnikov ter vodijo v manjše število prijav in predvidljivost izbora (Graf 27). Hkrati smo jih vprašali za mnenje o tem, ali menijo, da prioritete in ukrepi v SLR določeni odražajo realne lokalne potrebe (Graf 28).

Graf 27: Mnenje NVO o tem, ali so merila za izbor operacij dovolj odprta, da omogočajo resno konkurenco pri prijavi na razpis

Graf 28: Mnenje NVO o prioritetah in ukrepih, določenih v strategijah lokalnega razvoja

I. VODILNI PARTNER

Vodilni partner ima vrsto pomembnih nalog v LAS, zato smo NVO posebej vprašali tudi, kako so zadovoljni z različnimi vidiki njegovega dela (prikaz na Grafu 29).

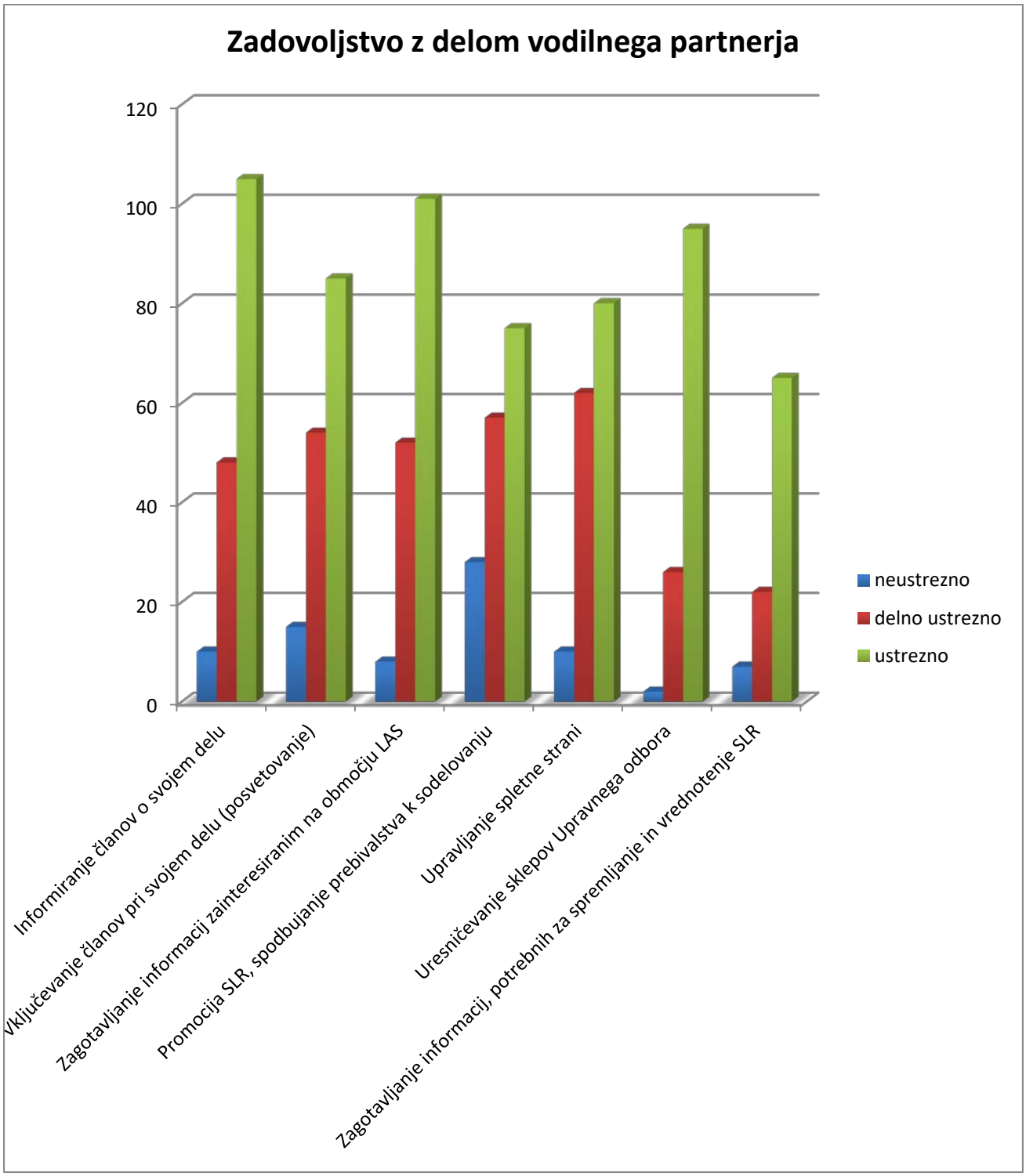

Graf 29: Zadovoljstvo NVO s sprejeto Strategijo lokalnega razvoja

III. POVZETEK STALIŠČ NVO GLEDE IZVAJANJA JAVNIH RAZPISOV LAS

Med februarjem in majem 2017 je potekalo zbiranje podatkov o stališčih in pogledih NVO glede izvajanja javnih razpisov LAS. Izvedene so bile spletne ankete, kjer smo preverjali izkušnje in stališča NVO v zvezi z izvajanjem javnih razpisov v njihovi LAS.

Anketa se je nanašala na razpise LAS, ki so bili objavljeni najkasneje do 15. maja 2017. Vključeni so tako tisti razpisi, ki so takrat že bili zaključeni, kot tudi tisti, ki so bili še odprti. K izpolnitvi spletne ankete so bile povabljene vse NVO, ki jih zanimajo javni razpisi LAS, ne glede na to, ali so se prijavile ali ne in ne glede na članstvo v LAS.

Na vprašalnik o izvedenih javnih razpisih je odgovorilo 245 NVO z območja 34 LAS, od tega jih je bilo 127 takšnih, ki so se prijavile na razpis bodisi kot prijavitelj oziroma vodilni partner (48 NVO) bodisi kot partner v projektu (79 NVO), 117 pa je bilo takšnih, ki se na poziv v končni fazi niso prijavile, čeprav so o tem razmišljale oziroma jih je to zanimalo.

74 % vprašanih je NVO, ki so članice LAS, 26 % pa niso bile članice LAS. Med članicami LAS (179 NVO) je 40 takšnih, ki so članice upravnega odbora LAS.

NVO so odgovarjale na vprašanja o:

J. **obveščanju LAS o odprtem javnem razpisu za sofinanciranje projektov,**
K. **o razlogih, zakaj se niso prijavile na razpis (za NVO, ki se niso prijavile na razpis)**
L. **morebitnih težavah pri pripravi prijave na razpis (za NVO, ki se prijavile na razpis)**

Vzorec:

Število vključenih NVO	245
Število vključenih območij LAS	34
Metoda	Spletna anketa

J. OBVEŠČANJE O JAVNEM POZIVU

Kanali za obveščanje

NVO smo vprašali, kje vse so zasledili informacije o odprtem javnem razpisu LAS. Izbrali so lahko več odgovorov. 61,4 % vprašanih NVO je dejalo, da so zasledili informacije o javnem razpisu na spletni strani LAS, 49 %, da na informativnih dogodkih in delavnicah LAS, sledili so spletna stran občine (32%), mediji 21%, Facebook 12 % in druga spletna omrežja in 7 %.

32,8 % vprašanih je odgovorilo, da za informacije dobili tudi na druge načine, največ teh je omenilo **neposredna obvestila po e-pošti** (to vključuje redna obvestila LAS in regionalnih stičišč NVO), spletne strani drugih organizacij, osebne stike in informacije od ust do ust v okviru svoje socialne ali profesionalne mreže ter dopise po pošti (Graf 30).

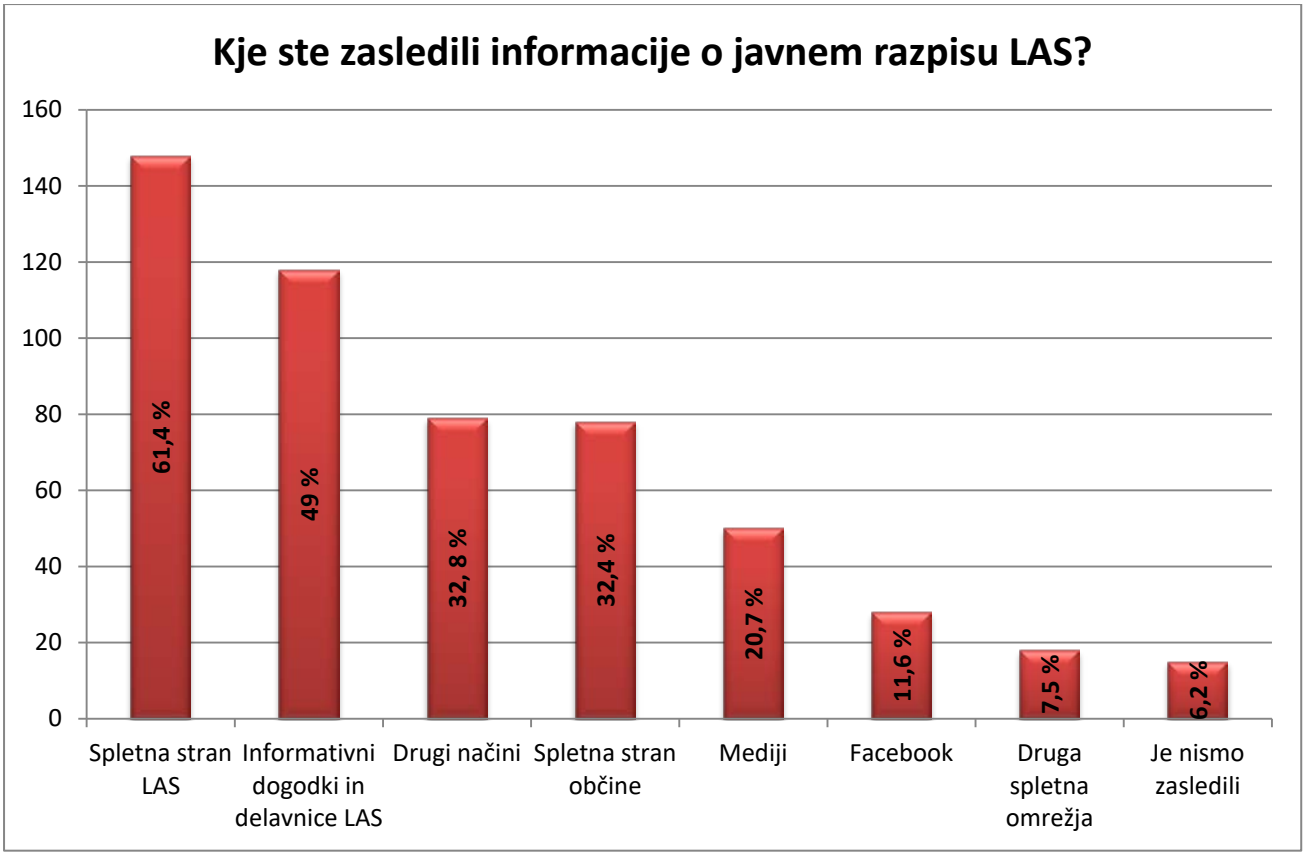

Graf 30: Kanali za obveščanje o odprtem razpisu LAS

Mnenje NVO o obveščanju LAS o javnem razpisu

NVO smo prosili, da ocenijo, kako dobro je bilo obveščanje o javnem pozivu LAS. 47 % jih je menilo, da je bilo obveščanje o javnem pozivu (oziroma promocija javnega poziva) srednje dobro, 43%, da zelo dobro, 8 % jih je menilo, da je bila promocija slaba, 2 % pa se nista opredelila.

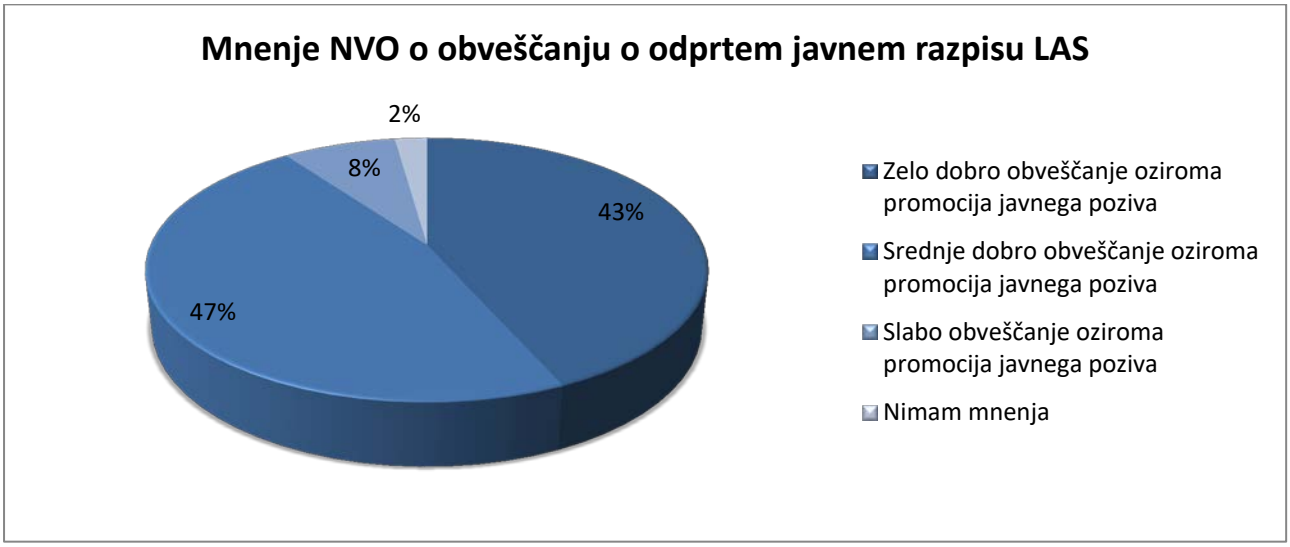

Graf 31: Mnenje NVO o obveščanju javnosti oziroma potencialnih prijaviteljev o odprtem javnem razpisu za sofinanciranje projektov

K. IDENTIFICIRANJE OVIR ZA PRIJAVO NVO NA RAZPISE LAS

NVO smo vprašali, ali so se prijavile na javni razpis LAS, bodisi kot prijavitelj bodisi kot partner. Nekaj več kot polovica vprašanih, 127, se je na javni razpis prijavila bodisi kot prijavitelj ali kot partner na projektu, 117 pa se ni prijavilo.

Graf 32: Prijave NVO na razpise LAS v obdobju do maja 2017

Razlogi, zakaj se NVO niso prijavile na javni poziv

NVO, ki se niso prijavile, smo vprašali, kaj so bili razlogi za to. Zanimalo nas je predvsem, ali je bil glavni razlog preprosto **v vsebini oziroma področjih razpisa**, da se torej niso financirale aktivnosti, ki bi ustrezale področju delovanja vprašanih NVO, ali pa so NVO naletele na kakšne druge ovire, ki so jih odvrnile od tega, da prijavijo svoje projekte ali se vključijo kot partnerji.

NVO smo prosili, da navedejo vse razloge, zakaj se niso prijavile na razpis, nato pa še, da izberejo, kateri od njih je najpomembnejši. Med razlogi, ki so jih NVO navajali za to, da se niso prijavile, sta prednjačila **nezmožnost zagotavljanja lastnega sofinanciranja** in dejstvo, da niso mogli **zalagati sredstev za projekt**. Kar 57% vprašanih NVO je dejalo, da je bilo **zagotavljanje lastnih sredstev**, 55 % pa, da niso mogli **zalagati sredstev za projekt**, ker ni bilo predplačil oziroma ker so obdobja izplačevanja sredstev predolga. Kar 32 % NVO je dejalo, da je bila **nezmožnost zalaganja sredstev glavni oziroma najpomembnejši razlog**, da se niso prijavili, 31% pa, da je bila največja težava zagotavljanje lastnega sofinanciranja.

53% NVO je dejalo, da je bil eden od razlogov, zakaj se niso prijavile, da se niso financirale prave aktivnosti, da torej razpis ni ustrezal njihovi dejavnosti, vendar jih je kot najpomembnejši razlog to izbralo precej manj, le 15 % vprašanih. 46 % vprašanih NVO je kot vsaj enega od razlogov, zakaj se niso prijavili, navedlo **prezahteven postopek prijave**, od tega jih je 13 % to ocenilo kot najpomembnejši razlog. **Pretirane, dolgotrajne zaveze po zaključku projekta** so predstavljale oviro

36 % vprašanih NVO, od tega jih je 11% to navedlo kot najpomembnejši razlog, zakaj se niso prijavili. Med manjkrat izbranimi razlogi so bili, da jih sploh **ni zanimalo** (32% vprašanih), ali da **niso našli partnerjev** (21 %).

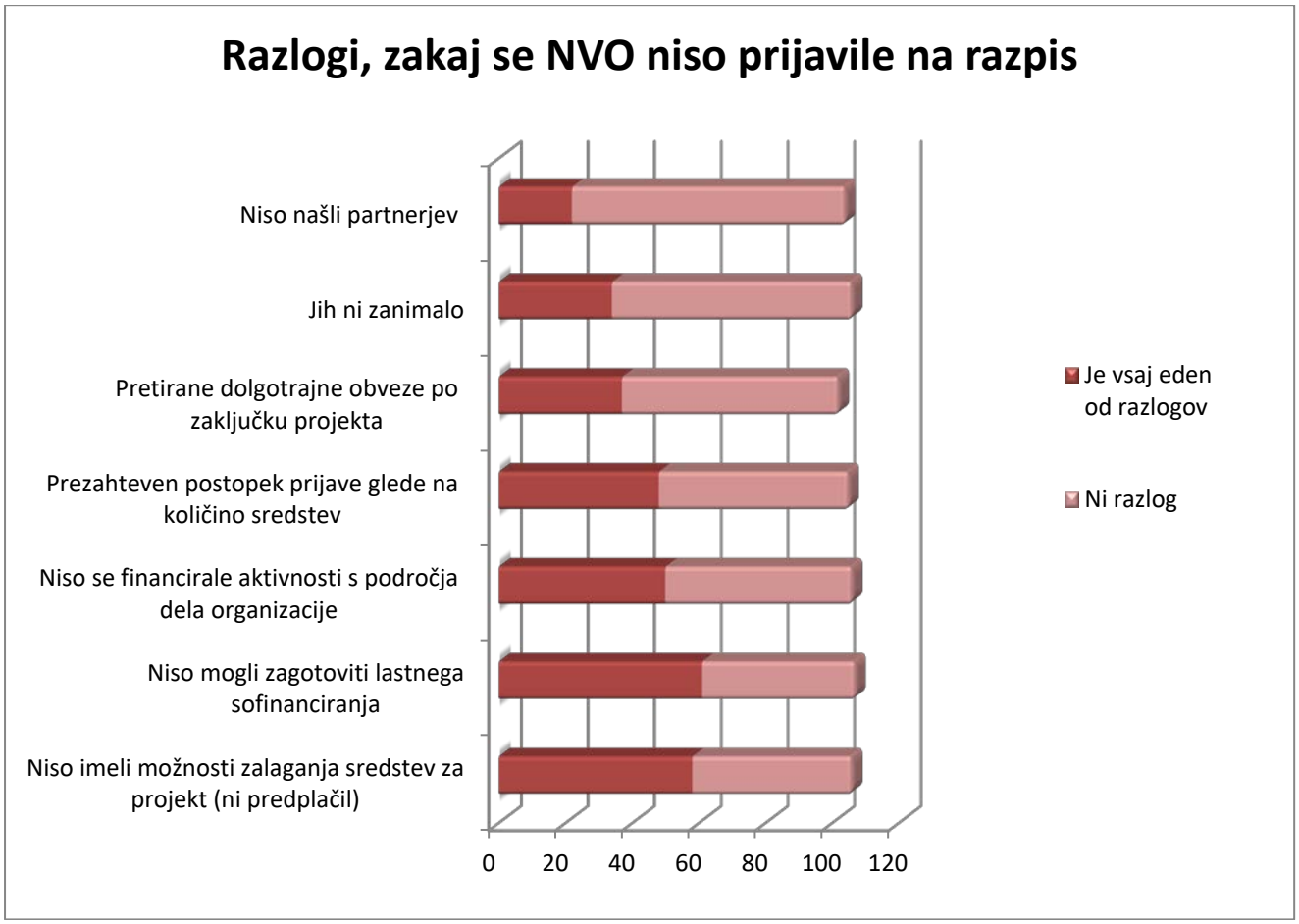

Graf 33: Razlogi, ki so jih NVO navedle za to se NVO niso prijavile na razpis

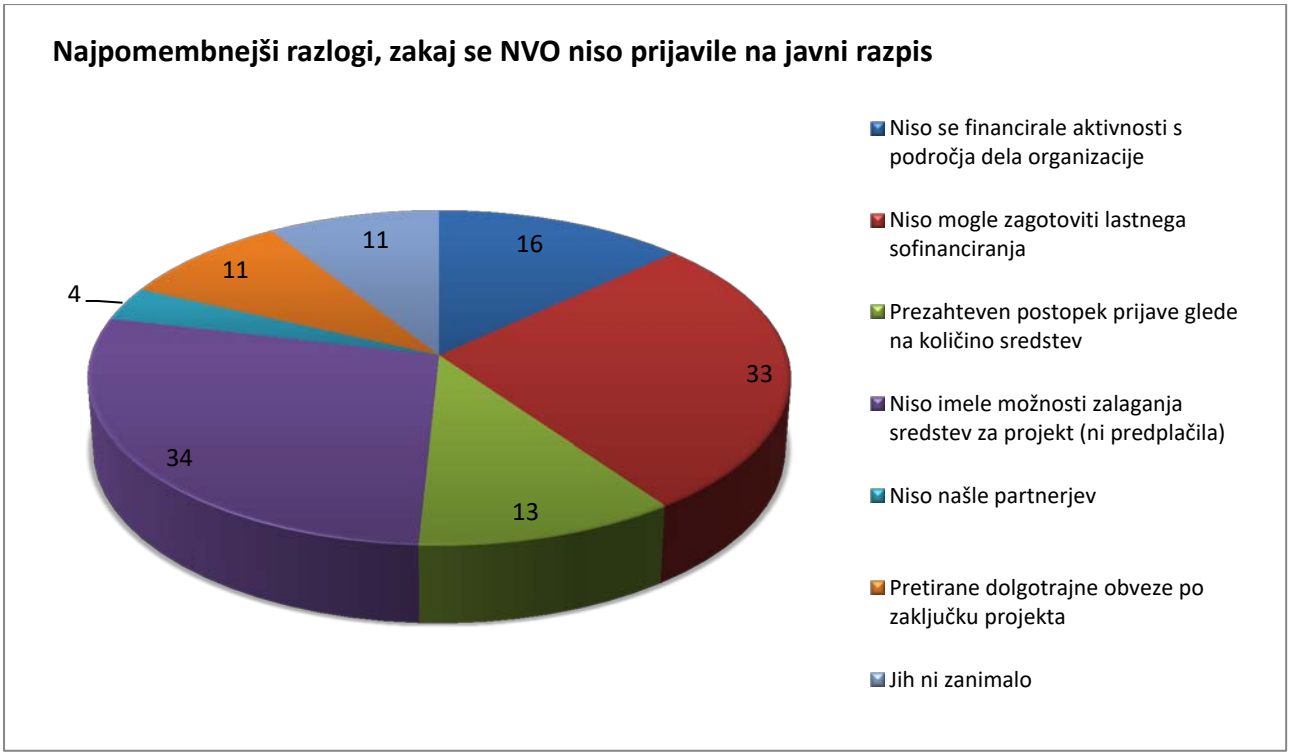

Graf 34: Razlogi, ki so bili najpomembnejši oziroma odločilni, da se NVO niso prijavile na razpis LAS

Mnenje NVO o razlogih, ki še posebej otežujejo prijavo nevladnim organizacijah

NVO so imele možnost še s svojimi besedami opisati, ali menijo, da so kakšni posebni razlogi, ki NVO še posebej otežujejo prijavo (v primerjavi z drugimi partnerji). Na to vprašanje je odgovorilo 69 NVO. Kot najpogostejši so se ponovili odgovori, da je **težava zalaganje sredstev oziroma finančna sposobnost** NVO, ki ni konkurenčna drugim partnerjem (27 odgovorov NVO). Na drugem mestu je bil odgovor, da **je postopek administrativno prezahteven oz. prekompliciran zanje** (19). Na tretjem mestu bilo **pomanjkanje kadra za pripravo prijave** (10). Kot druge razloge so NVO navajale še **zbiranje treh ponudb, pomanjkanje kapacitet za izvajanje projektov, premalo informacij, prevelike dolgotrajne zahteve za čas po izvedbi projekta, dejstvo, da je DDV neupravičen strošek** …

L. TEŽAVE NVO PRI PRIPRAVI PRIJAV NA JAVNE RAZPISE LAS

NVO, ki so se prijavile na javni razpis, smo vprašali, ali so pri pripravi prijave imeli težave. 53% jih je odgovorilo, da so imeli težave, 47% pa, da ne.

NVO, ki so imele težave, smo vprašali, kakšne so bile te težave. Na to vprašanje je odgovorilo 53 organizacij, od katerih jih je 19 (36 %) omenilo zbiranje treh ponudb, 15 (28 %) jih je dejalo, da so postopki na splošno prekomplicirani oziroma prijavni obrazci prezahtevni oziroma da je priprava prijave zamudna, neživljenjska in podobno. 11 vprašanih (20 %) jih je omenilo tudi težave z razumevanjem razpisne dokumentacije, pomanjkanje informacij in nejasna navodila.

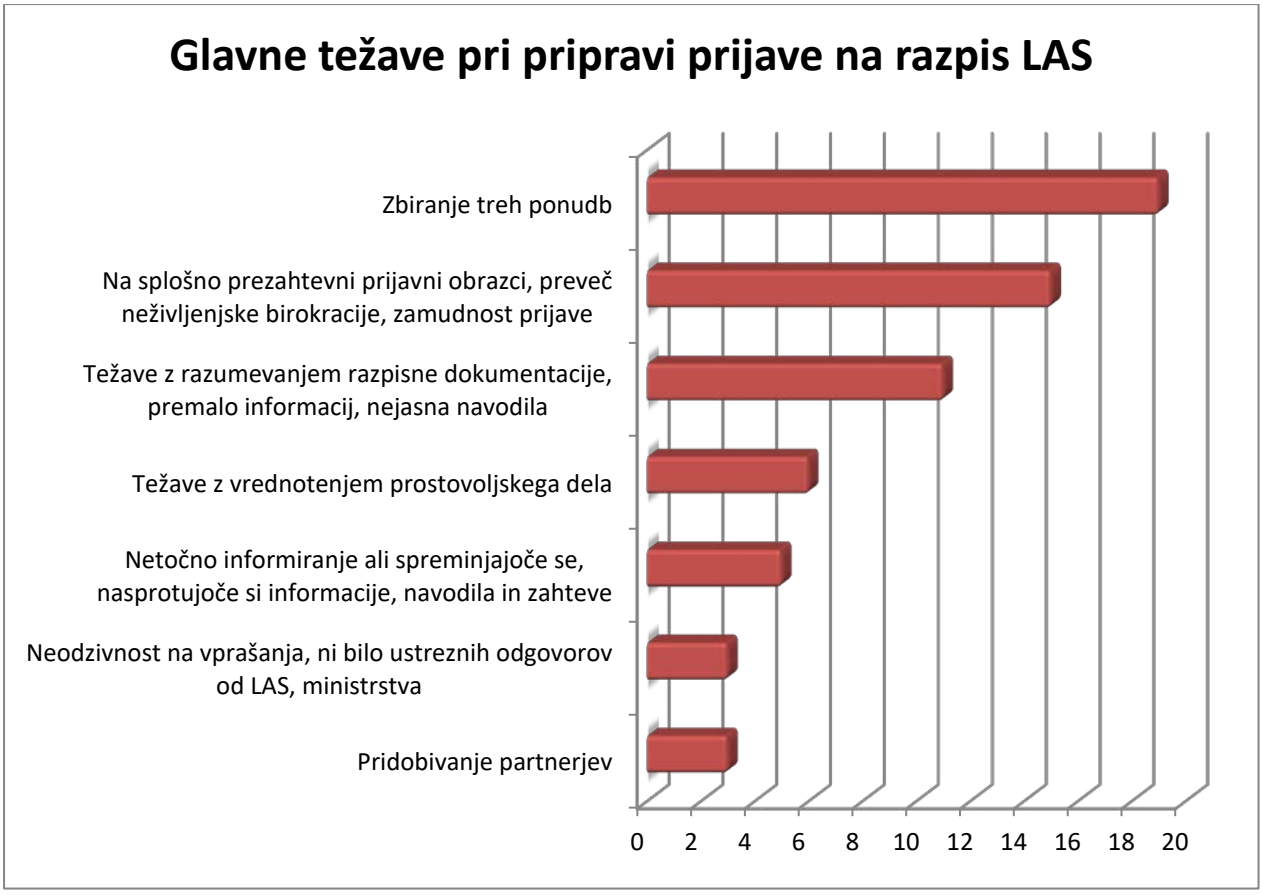

Graf 35: Najpogostejše težave pri pripravi vloge na javni razpis

Ocena ustreznosti informacij v javnem pozivu

NVO smo vprašali, ali je javni poziv vseboval vse potrebne informacije. 59 % jih je odgovorilo, da je vseboval vse potrebne informacije, 27 %, da ne, ostali se niso opredelili.

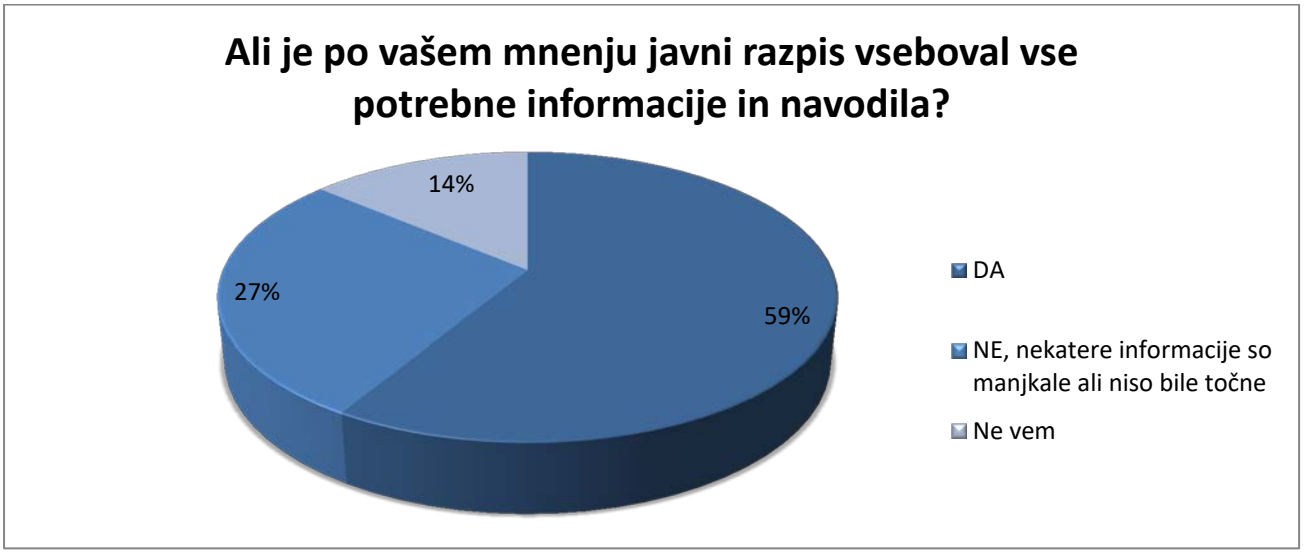

Graf 36: Mnenje NVO o tem, ali je javni razpis vseboval vse potrebne informacije in navodila

NVO, ki so menile, da javni poziv ni vseboval vseh potrebnih informacij, pojasnjujejo**, da ni bilo jasno, katere priloge so potrebne, da so se ta navodila spreminjala, veliko jih je omenilo pomanjkanje informacij v zvezi s pridobivanjem treh ponudb.**

Sorazmernost zahtevnosti postopkov glede na vrednost operacij

Anketirance smo vprašali, ali se jim je zdela razpisna dokumentacija primerno zahtevna glede na vrednost operacij. 35 % jih je reklo, da je bila razpisna dokumentacija primerna, 34%, da je bila nekoliko prezahtevna glede na vrednost operacij, 22%, da je bila veliko prezahtevna glede na vrednost operacij, 9 % pa se jih ni opredelilo (Graf 37)

Graf 37: Mnenje NVO o tem, ali je bila razpisna dokumentacija primerno zahtevna glede na vrednost

financiranih operacij

Podpora vodilnega partnerja pri pripravi prijave

NVO smo vprašali, ali so bili deležni določenih oblik podpore vodilnega partnerja pri pripravi prijave. Večina NVO je bila deležna podpore v obliki telefonskih odgovorov oziroma nasvetov (69 %), sledili so dogodki za predstavitev javnega poziva in delavnice za izpolnjevanje vloge za prijavitelje (54,5 %), v najmanjšem deležu pa objave odgovorov na najpogostejša vprašanja (29.4 %) in sestankov o pripravi vloge (42,9 %).

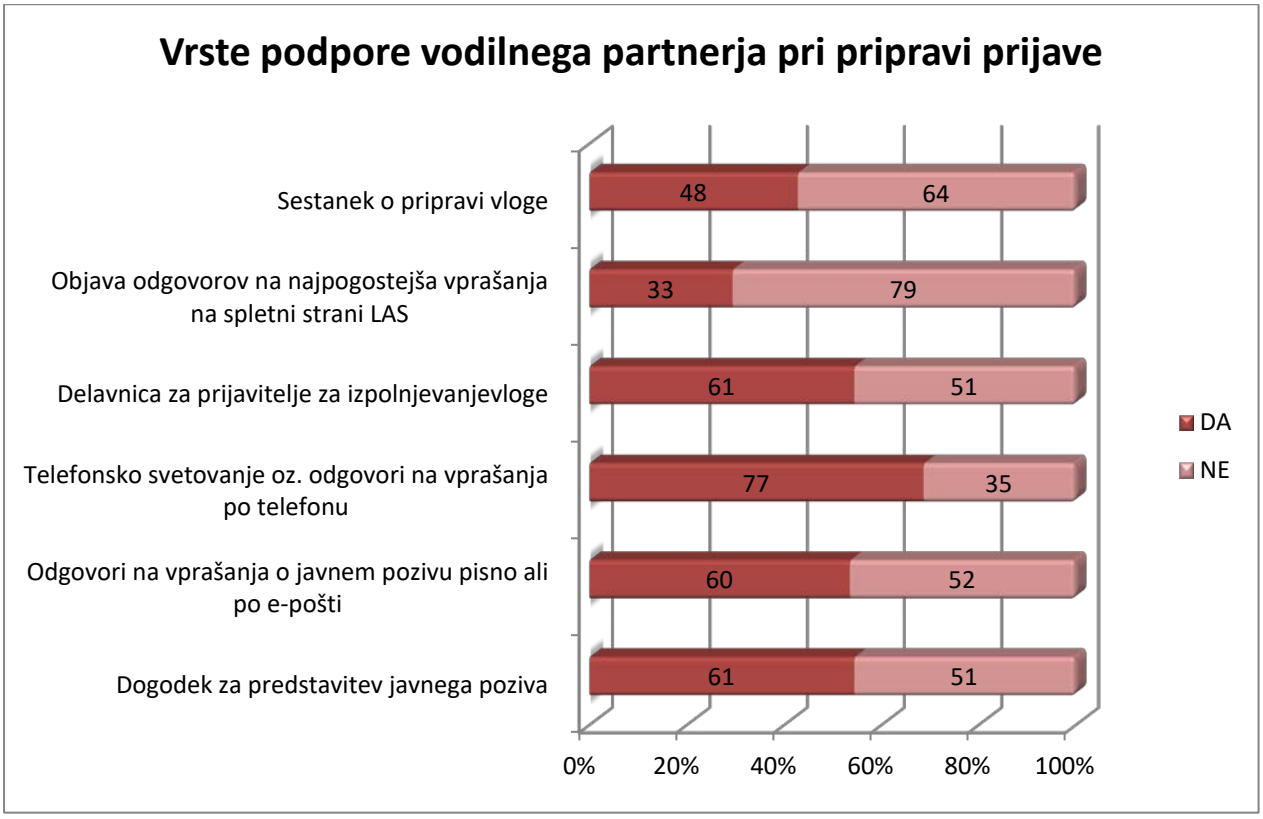

Graf 38: Vrste podpore vodilnega partnerja, ki so jo vprašani dobili pri pripravi prijave

Graf 39: Mnenje NVO o tem, ali je bila podpora vodilnega partnerja ustrezna oziroma zadostna

Vprašali smo tudi, kako bi na splošno ocenili delo vodilnega partnerja v zvezi s pripravo in izvedbo javnega poziva. 74 % jih je menilo, da je bilo delo VP v celoti ustrezno, 23 %, da delno ustrezno in le 3 %, da neustrezno.

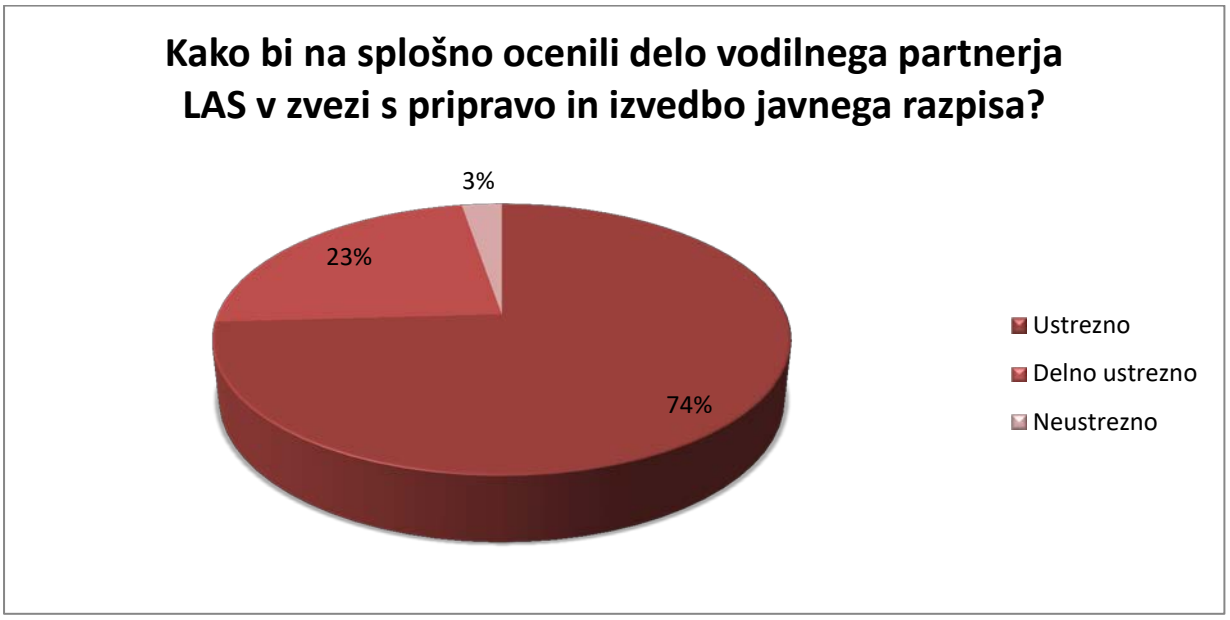

Graf 40: Mnenje NVO o delu vodilnega partnerja v zvezi s pripravo in izvedbo javnega razpisa

NVO, ki dela vodilnega partnerja niso ocenile kot v celoti ustreznega ali so menili, da njegova podpora prijaviteljem pri pripravi prijave ni bila zadostna, smo vprašali, zakaj menijo tako.

Na tej točki so NVO podale na različne razloge. Na prvem mestu so opozorili na dejstvo, da vodilni **partner ni imel vseh informacij**, saj je **ministrstvo spreminjalo navodila** (9 odgovorov), na drugem mestu je bilo **premalo informiranja ali premalo razumljivo informiranje** (5 odgovorov), na tretjem mestu, da **ni dovolj konkretnega svetovanja**, predvsem za tiste NVO, ki ne znajo pripraviti prijave (4 odgovori), sledi še **želja po dodatnih delavnicah za pripravo prijave**, opozorila na **zahtevnost samega javnega razpisa**, **poseganje politike oziroma vnaprejšnjih dogovorov med občinami v izvajanje razpisa**, **netočnost informacij** itd. Več NVO je opozorilo na to, da menijo, da se je vodilni partner trudil, vendar da ni imel zadosti informacij in jasnih navodil ministrstva (5 odgovorov), ali da mu je primanjkovalo izkušenj.

Dopolnitve prijav

NVO smo vprašali, ali je po njihovi vednosti (če so le partnerji) bila potrebna dopolnitev prijave. V 68% primerov, kjer je odgovor financerja že prispel, je bila dopolnitev potrebna, v 32 % pa glede na odgovore NVO ne.

Sestava partnerstev v prijavljenih operacijah

NVO, ki so na prijavljenem projektu zgolj partner (v anketi jih je sodelovalo 79), smo vprašali, iz katerega sektorja prihaja njihov vodilni partner. V 53 % primerov je bil vodilni partner iz javnega sektorja, v 32 % iz zasebnega sektorja in v 15 % primerov iz gospodarskega sektorja.

Graf 41: Iz katerega sektorja običajno prihaja vodilni partner, kadar je NVO partner

NVO smo vprašali, kakšna je njihova vloga NVO v projektu glede na ostale partnerje. Večina jih je rekla, da manjša (58%), približno tretjina jih je dejala, da enaka kot drugih partnerjev (31%), manjši del pa, da je njihova vloga večja (11%).

Pri tem smo NVO vprašali tudi, ali se jim njihova vloga zdi primerna glede na njihove zmožnosti in cilje projekta, in v veliki večini (95,5 %) so NVO ocenile svojo vlogo kot primerno (torej tudi, če je manjša).

Graf 42: Kakšna je vloga NVO v projektu, v katerem je partner.

NVO so nato ocenile tudi, kakšno vlogo imajo vsi nevladniški partnerji na projektu skupaj glede na partnerje iz drugih sektorjev (graf 43).

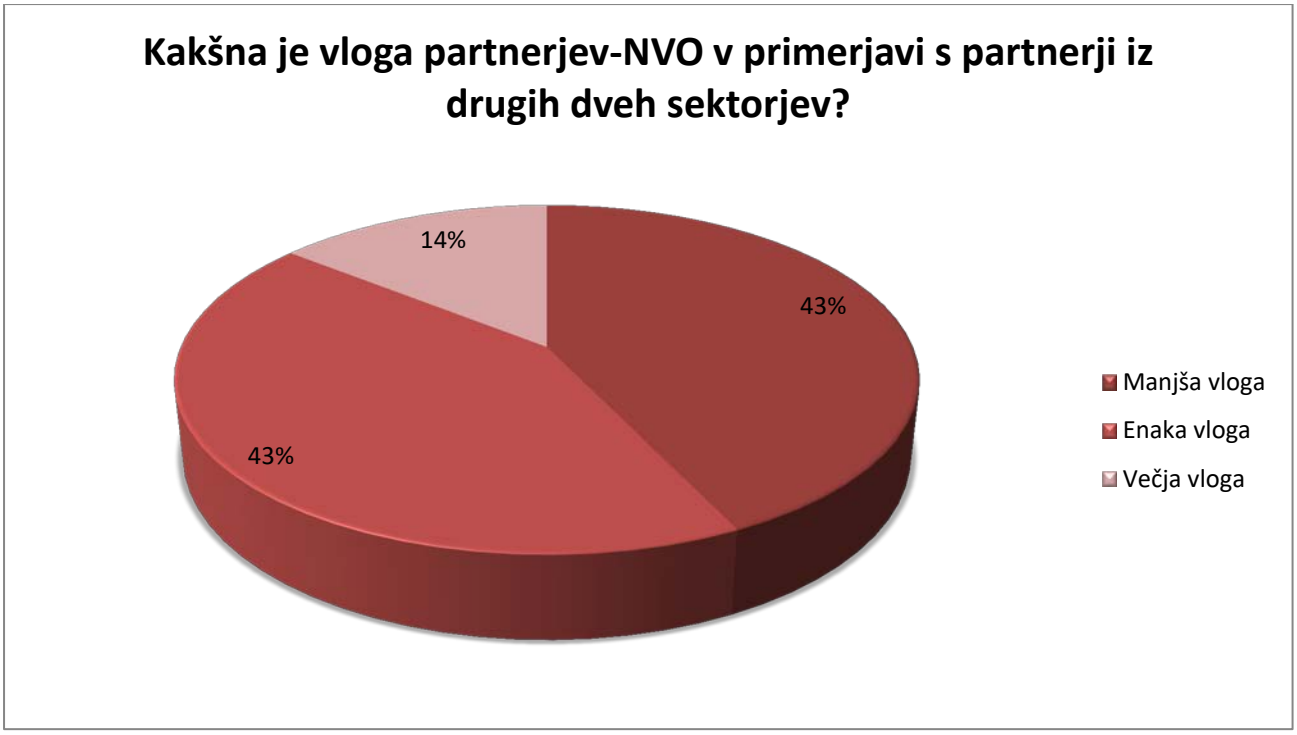

Graf 43: Mnenje NVO o tem, kakšno vlogi imajo partnerji iz nevladnega sektorja v projektu v primerjavi s partnerji iz javnega in gospodarskega sektorja

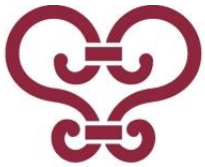

DRUŠTVO ZA RAZVOJ SLOVENSKEGA PODEŽELJA

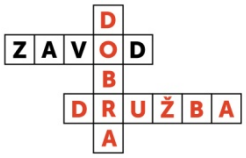

REGIONALNO STIČIŠČE
NEVLADNIH ORGANIZACIJ JV SLOVENIJE